

Hallituksen esitys Eduskunnalle, että Eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että Hallitus ryhtyy tarpeellisiin toimenpiteisiin Suomen ottamiseksi kansainliiton jäseneksi.

Kesäkuun 28 päivänä 1919 Versailles'issa allekirjoitettuun liittoutuneiden ja niihin yhtyneiden valtain ja Saksan väliseen rauhansopimukseen liittyy osana myöskin n. s. kansainliiton perussopimus. Ensimmäinen luonnos tällaista liittoa koskevaksi sopimukseksi esitettiin liittolaisten konferenssille Parisissa 14 päivänä helmikuuta 1919. Tätä luonnosta vastaan tehtiin kuitenkin useita huomautuksia etenkin puolueettomien valtioiden taholta, joille ei ollut annettu tilaisuutta millään tavoin ottaa osaa luonnoksen laatimiseen. Rauhankonferenssin kansainliittoa koskeva komitea pyysi senvuoksi eräiden puolueettomien valtioiden lausuntoa tehdystä ehdotuksesta. Sitäpaitsi pidettiin Parisissa neuvottelu liittolaismaiden sekä Tanskan, Ruotsin, Norjan, Alankomaiden ja Sveitsin edustajain välillä. Tässä tilaisuudessa painostettiin neuvotteluun kutsujain puolelta, ettei ollut tarkoituksena luoda mitään ainoastaan liittoutuneiden ja niihin yhtyneiden valtain etuja valvovaa elintä, vaan tahdottiin saada aikaan todellinen kansainliitto. Puolueettomien maiden edustajilla ei ollut kuitenkaan mahdollisuutta mainitussa tilaisuudessa esiintuoda periaatteellisia näkökohtia, vaan rajoittui keskustelu ainoastaan tehdyn ehdotuksen eri pykälien tarkasteluun. Seurauksena puolueettomien valtioiden kanssa käydystä neuvotteluista oli, että sopimusta eräissä kohdin muutettiin, minkä jälkeen se 28 päivänä huhtikuuta 1919 lopullisessa muodossa hyväksyttiin.

Sen kautta, että kansainliittosopimus sisältyy rauhansopimuksiin, jotka sotaakäyneet valtiot ovat keskenään tehneet, ovat siis nekin sotaakäyvistä valtioista, jotka eivät vielä ole liiton jäseniä, kuitenkin tunnustaneet kansainliiton. Vaikkakin liittoa koskeva sopimus on rauhansopimuksen osana, ei siitä johdu, että kansainliitto jollakin tavoin ottaisi vastatakseen Versailles'in rauhansopimuksen määräysten täytäntöönpanosta. Rauhansopimus ainoastaan eräissä kohdissaan edellyttää kansainliiton olemassaoloa ja jättää sille tehtäväksi ryhtyä erinäisiin toimenpiteisiin samoin kuin ratkaista eräitä kysymyksiä, joissa voidaan tarvita kansainvälistä välitystuomaria. Tämä käsitys myönnettänee yleisesti oikeaksi.

Kansainliittoa koskevan sopimuksen 1 § jakaa sopimukseen osaaottavat valtiot kolmeen ryhmään.

Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat 27 liittoutunutta ja niihin yhtynyttä valtiota, jotka ovat allekirjoittaneet Saksan kanssa solmitun rauhansopimuksen 28 päivänä kesäkuuta 1919 sekä sitäpaitsi 5 englantilaista itsehallintoa nauttivaa siirtomaata. Toiseen ryhmään kuuluvat Alankomaat, Argentina, Chile, Columbia, Espanja, Norja, Paraguay, Persia, Ruotsi, Salvador, Sveitsi, Tanska ja Venezuela; ne saattoivat kahden kuukauden kuluessa rauhansopimuksen voimaanastumisesta ilman erityisiä ehtoja ilmoittaa yhtyvänsä kansainliittoon. Kolmanteen ryhmään kuuluvat kaikki muut itsenäiset valtiot samoin kuin itsehallintoa nauttivat siirtomaat.

Kaksi ensimmäistä ryhmää muodostavat liiton n. s. alkuperäiset jäsenet, kun sitävastoin kolmanteen ryhmään kuuluvilta valtioilta vaaditaan erinäisiä ehtoja, ennenkuin ne hyväksytään kansainliiton jäseniksi.

Ensimmäiseen ryhmään kuuluvista valtioista eivät kaikki ole liittyneet kansainliittoon. Niin ovat, niinkuin tunnettu, Amerikan Yhdysvallat, toistaiseksi kieltäytyneet ratifioimasta Saksan kanssa tehtyä rauhansopimusta.

Toiseen ryhmään luetut valtiot ovat kaikki käyttäneet hyväkseen niille rauhansopimuksessa myönnettyä oikeutta liittyä liiton jäseniksi.

Syynä, minkävuoksi ei Suomi voinut olla näiden valtioiden joukossa, oli, ettei sen itsenäisyys vielä kansainliittosopimusta laadittaessa ollut yleisesti tunnustettu.

Jotta kolmanteen ryhmään kuuluvat valtiot voisivat tulla otetuiksi kansainliittoon, tulee kahden kolmanneksen kaikista liittoon kuuluvista valtioista antaa siihen suostumuksensa. Tällaisen suostumuksen edellytyksenä on, että liiton jäseneksi ilmoittautuva valtio antaa takeita siitä, että se todellakin aikoo noudattaa kansainvälisoikeudellisia velvoituksia ja sitäpaitsi hyväksyy ne määräykset, jotka liitto antaa valtion sota-, meri- ja sotailmailulaitukseen nähden.

Sopimuksen 2—7 artiklat käsittelevät liiton elimiä. Näitä elimiä on kolme, nimittäin: *edustajainkokous* (Assemblée), jonka muodostavat eri valtioiden edustajat, *neuvosto* (Conseil), johon toistaiseksi kuuluu 9 jäsentä, sekä *sihteeristö* (Secrétariat permanent).

Edustajainkokoukseen voi jokainen valtio lähettää enintään kolme edustajaa, joilla äänestettäessä kuitenkin on yhteensä ainoastaan yksi ääni. Ääni tulee luonnollisesti käytännössä ilmaisemaan asianomaisen valtion hallituksen kannan esillä olevassa asiassa. Kaikkien edustajain ei kuitenkaan välttämättä tarvitse kokouksessa kannattaa

samaa mielipidettä, vaan on jokainen oikeutettu vapaasti lausumaan oman käsityksensä, joten on ajateltavissa, että saman maan edustajat kokouksessa esittävät ja puolustavat erilaisia mielipiteitä. Valtio on myöskin oikeutettu lähettämään edustajiensa avuksi ammattimiehiä, sihteerejä y. m.

Neuvostoon kuuluu viiden liittoutuneen ja liittoon yhtyneen päävallan sekä neljän muun valtion edustajat. Viimemainitut neljä edustajaa ovat edustajainkokouksen valittavat. Kunnes tällä ensi kerran on tilaisuus valita puheenaolevat edustajat, kuuluvat Belgian, Brasilian, Espanjan ja Kreikan edustajat neuvostoon. Jokaisella neuvostossa edustetulla valtiolla on ainoastaan yksi ääni ja voi olla ainoastaan yksi edustaja. Neuvostossa käsiteltäessä jotain siinä edustamatta olevaa valtiota koskevaa asiaa, on tällä oikeus lähettää sinne edustaja.

Sopimuksessa ei ole lähemmin määritelty edustajainkokouksen ja neuvoston keskinäistä suhdetta. Syynä siihen, ettei toistaiseksi ole tahdottu tarkoin määrätä kummankin elimen toimivaltaa, on ollut, että on arveltu olevan syytä pidättää neuvostolle, joka on kokoonpanoltaan pienempi elin kuin edustajainkokous, ja siis myöskin helpommin kokoonkutsuttava, oikeus itsenäisesti päättää kansainliiton puolesta ja kulloinkin ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Liittosopimuksen mukaan ovat seuraavat asiat jätetyt edustajainkokoukselle:

- 1) tehdä päätös uuden jäsenen ottamisesta liittoon (art. 1);
- 2) hyväksyä neuvoston päätös uusista neuvostossa edustettavista valtioista (art. 4);
- 3) valita ne neljä valtiota, joilla on oikeus lähettää edustaja neuvostoon (art. 4);
- 4) ratkaista asioiden käsittelyä (procédure) edustajainkokouksessa koskevat asiat (art. 5);
- 5) hyväksyä neuvoston nimittämä liiton pääsihteeri (art. 6);
- 6) ryhtyä niihin toimenpiteisiin, jotka näyttävät olevan omiaan tehokkaasti va-

kiinnuttamaan rauhaa valtioiden välillä ja ottaa vastaan ilmoitus asiantilasta, joka voi saattaa rauhan vaaranalaiseksi (art. 11);

7) käsitellä neuvoston tekemää ehdotusta pysyväiseksi kansainväliseksi tuomioistueksi (art. 14);

8) eräissä tapauksissa koettaa rauhallista tietä ratkaista kansainvälisiä riitaisuuksia (art. 15);

9) kehoittaa valtiota ryhtymään sopimatomiksi havaittujen kansainvälisten sopimusten tarkistamiseen (art. 19).

Neuvoston tehtävänä on liittosopimuksen mukaan:

1) kutsua valtio, jolla ei ole vakinaista edustajaa neuvostossa, lähettämään sinne edustajan jonkun erityisen asian käsittelyä varten (art. 4);

2) edustajainkokouksen enemmistön suositumuksella valita uusia valtioita olemaan edustettuina neuvostossa (art. 4);

3) ratkaista asioiden käsittelyä neuvostossa koskevat asiat (art. 5);

4) nimittää liiton pääsihteeri (art. 6);

5) hyväksyä pääsihteerin toimittamat sihteeristön virkamiehistön nimitykset (art. 6);

6) päättää liiton keskuksen muuttaminen Genèvestä johonkin toiseen paikkaan (art. 7);

7) laatia suunnitelma erinäisten valtioiden sotalaitosta varten (art. 8);

8) valtuuttaa valtio ylittämään sitä varten laaditun varustusohjelman (art. 8);

9) harkita eräissä tapauksissa kysymystä yksityisen sotatarveteollisuuden lopettamisesta (art. 8);

10) esiintulevissa tapauksissa harkita kysymystä toimenpiteistä liittovaltioiden riippumattomuuden ja alueellisen koskemattomuuden suojelemiseksi (art. 10);

11) ottaa vastaan ilmoitus asiantilasta, jonka katsotaan uhkaavan rauhaa (art. 11);

12) koettaa selvittää ja sovittaa valtioiden välisiä erimielisyyksiä (art. 12, 15);

13) tehdä ehdotuksia välitysoikeuden päätösten täytäntöönpanemiseksi (art. 13);

14) tehdä ehdotus pysyväisen kansainvälisen tuomioistuimen perustamisesta (art. 14);

15) huolehtia erinäisten asiakirjain ja välitysehdotusten julkaisemisesta (art. 15);

16) laatia ehdotus siitä, miten suurilla joukoilla liiton jäsenten on otettava osaa sotilaallisiin pakkotoimenpiteisiin (art. 16);

17) päättää liiton jäsenen erottamisesta (art. 16);

18) määrätä ehdot, joilla liiton ulkopuolella olevaa valtiota voidaan kehoittaa riidan ratkaisua varten ottamaan noudattaakseen liittoon kuuluvan valtion velvoituksia (art. 17);

19) edellisessä kohdassa mainitun kehoituksen annettua alottaa riidan tutkiminen (art. 17);

20) mikäli ei kehoitukseen suostuta, ehdottaa toimenpiteitä maailmanrauhan ylläpitämiseksi (art. 17); sekä

21) määrätä että sihteeristön menoihin on luettava jonkun kansainvälisen elimen ylläpitämisestä johtuvat kustannukset (art. 24).

Neuvosto voi 15 §:ssä mainituissa tapauksissa lykätä käsiteltävänä olevan riitakysymyksen edustajainkokouksen käsiteltäväksi. Samoin voidaan aina jokin kysymys ottaa käsiteltäväksi toisen riitapuolen pyynnöstä. Tällainen pyyntö on esitettävä 14 päivän kuluessa sen jälkeen kuin riitakysymys on esitetty neuvostolle (15 §). Jos siis joku valtio syyistä tai toisesta epäilee neuvoston päätöksen oikeudenmukaisuutta, on sillä mahdollisuus saada asia edustajainkokouksen käsiteltäväksi.

Neuvoston samoin kuin edustajainkokouksenkin päätös edellyttää yleensä yksimielisyyttä paitsi eräissä poikkeustapauksissa, jolloin voidaan tehdä päätös joko yksinkertaisella tai määräenemmistöllä. Päätöksen teossa ei kuitenkaan oteta huomioon muita kuin tilaisuudessa edustettuja valtioita. Ne

tapaukset, joissa edustajainkokouksen enemmistö, yksinkertainen tai määräenemmistö, on riittävä päätöksen tekoon, ovat seuraavat:

1) päätös uuden valtion ottamisesta liiton jäseneksi tehdään $\frac{2}{3}$ äänen enemmistöllä (art. 1);

2) suostumuksen antaminen uuden valtion ottamiseen neuvoston jäseneksi tehdään yksinkertaisella äänen enemmistöllä (art. 4);

3) päätös menettelytapaa koskevista kysymyksistä tehdään yksinkertaisella äänen enemmistöllä (art. 5);

4) pääsihteerin nimityksen hyväksyminen tapahtuu yksinkertaisella äänen enemmistöllä (art. 6);

5) edustajainkokouksen esityksellä sen tutkittavaksi jätetystä riita-asiasta on sama vaikutus kuin neuvoston yksimielisellä esityksellä, mikäli se on määrättyllä tavalla kokoonpannan enemmistön tekemä (art. 15); sekä

6) päätös liittosopimuksen muuttamisesta voidaan myöhemmin tapahtuvan ratifikationin ehdolla tehdä erityisellä tavalla kokoonpannalla määräenemmistöllä (art. 26).

Neuvostossa ratkaistaan yksinkertaisella enemmistöpäätöksellä kysymykset, jotka koskevat menettelytapaa (art. 5). Tällaisiin kysymyksiin kuuluvat m. m. kehoitus edustajan lähettämisestä neuvostoon, kun jokin valtiota koskeva kysymys siellä tulee käsiteltäväksi samoin kuin tutkinto- ja välityskomissionin asettaminen jonkin riita-kysymyksen selvittelyä varten.

Yhdyssiteenä liiton ja sen jäsenien välillä on n. s. sihteeristö. Sen toimena on m. m.:

1) välittää ilmoituksia liiton jäsenten välillä liittoa koskevista asioista (vert. art. 8);

2) olla välitysmenettelyn keskuselimenä (art. 15);

3) olla eräissä tapauksissa välittäjänä liiton ja sen ulkopuolella olevien valtioiden välillä (art. 17);

4) rekisteröidä ja julkaista kansainväliset sopimukset (art. 18);

5) pitää huolta niistä hallintotoimenpiteistä ja ryhtyä niihin selvityksiin ja muihin toimenpiteisiin, joita artikkelit 23 ja 25 edellyttävät; sekä

6) huolehtia sellaisten kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanosta, joiden toteuttamista varten ei ole olemassa erityisiä kansainvälisiä elimiä.

Paitsi varsinaisia juoksevia asioita on sihteeristön toimena myöskin m. m. tilastollisten tietojen hankkiminen ja lajitteleminen.

Sihteeristön menot ovat liiton jäsenten korvattavat saman periaatteen mukaan kuin yleismaailmallisen postiyhdistyksen toimiston ylläpitämisestä on säädetty. Postisopimus jakaa valtiot seitsemään luokkaan, jotka vastaavat kustannuksista suhteessa 25, 20, 15, 10, 5, 3 ja 1. Suomi samoin kuin esim. Tanska ja Norja kuuluu neljanteen luokkaan.

Jotta kansainliitto voisi menestyksellä toimia tarkoituksiensa hyväksi, on se epäilemättä tuntuvien rahavarojen tarpeessa. Toistaiseksi, ennenkuin liiton toiminta on järjestynyt, on tietysti kuitenkin mahdollonta sanoa, kuinka suuriksi liiton kustannukset tulevat nousemaan.

Sopimuksen 8—17 artikloissa on määräyksiä varustusten rajoittamisesta, kansainvälisten riitaisuuksien rauhallisesta ratkaisusta samoin kuin keinoista joilla liittovelvollisuuksien täyttäminen turvataan.

Valtioiden varustukset ovat saatettavat vähimpään määrään, joka on sopusoinnussa valtioiden turvallisuuden kanssa ja tekee valtiolle mahdolliseksi täyttää sopimuksesta sille johtuvat velvollisuudet (art. 8, vert. art. 16). Liittosopimus ei kuitenkaan sisällä mitään määräyksiä rajoitusten pakolliseksi voimaannpanemiseksi. Neuvosto, ottaen huomioon valtioiden maantieteellisen aseman ja muut valtioille ominaiset olot, laatii ainoastaan suunnitelman varustusten rajoittami-

seksi, joka suunnitelma alistetaan eri hallitusten tutkittavaksi ja ratkaistavaksi. Rajoitusten voimaannuttaminen edellyttää joko yksittäisessä tapauksessa asianomaisen valtion suostumuksen. Toiselta puolen on tämä suostumus sitova tulevaisuuteen nähden, joten varustuksia ei voida enentää ilman neuvoston suostumusta.

Kun 1 artiklassa säädetään, että valtion, ennenkuin se voidaan ottaa kansainliiton jäseneksi, on hyväksyttävä liiton määräykset sen sotavoimiin ja varustuksiin nähden armeijan, laivaston ja lentoaseiden suhteen, on tämäkin ymmärrettävä siten, että kansainliitto voi vaatia varustusten rajoittamista ainoastaan ennenkuin valtio on otettu liiton jäseneksi. Senjälkeen kun valtio on yhtynyt liittoon, ei tällaista vaatimusta enää voida esittää, vaan on varustusten vähentäminen mahdollinen ainoastaan valtion omalla suostumuksella.

Kymmenes artikla sisältää liittosopimuksen kieltämättä tärkeimmän määräyksen. Siinä kansainliiton jäsenet sitoutuvat kunnioittamaan sekä kaikkia ulkonaisia hyökkäyksiä vastaan puolustamaan toistensa alueellista koskemattomuutta ja poliittista riippumattomuutta. Sitoumus tarkoittaa ainoastaan valtion puolustamista ulkoapäin, eikä siis valtion sisäpuolelta, tulevia hyökkäyksiä vastaan. Tähän sitoumukseen ei siis voida vedota kysymyksen ollessa kansallisista ja muista liikkeistä valtion rajojen sisäpuolella, vaan tarkoittaa se ainoastaan antaa valtiolle suojaa ulkoapäin tulevia valloitusyrityksiä vastaan.

Sopimuksen 12 ja 13 artiklat sisältävät velvoituksen olla ryhtymättä sotaan, ennenkuin on tehty yrityksiä riidan ratkaisemiseksi rauhallista tietä. Pakollista välitystuomioistuinmenettelyä ei kuitenkaan ole sopimuksessa säädetty. Liiton jäsenten välinen riitakysymys voidaan ratkaista kahdella tavalla, joko siten, että asia annetaan välitystuomioistuimen ratkaistavaksi tai siten, että käytetään erityistä tutkimusmenet-

telyä. Kumpikin riitapuoli voi aiheuttaa tutkimuksen toimeenpanemisen siten, että se tekee siitä ilmoituksen liiton pääsihteerille, jonka on ryhdyttävä toimenpiteisiin asian kaikinpuolista tutkimista ja selvittelyä varten. Vaikkakaan ei siis valtiolle ole säädetty velvollisuutta ehdottomasti alistaa riitakysymystä välitystuomioistuimen ratkaistavaksi, on valtio kuitenkin velvollinen tutkimuksen kestäessä sekä kolmen kuukauden kuluessa tutkimuksen päättymisestä olemaan ryhtymättä sotaan. Puheenalainen kohta, siinäkin muodossa, mikä sillä on, sisältää siis epäilemättä suuren edistysaskeleen, kun sen tarkoituksena tulevaisuudessa on tehdä ainakin kaikki äkinäiset hyökkäyssodat mahdottomiksi. Epäilemätöntä on myöskin, että se verrattain pitkä aika, jonka kuluessa ei sotaan saa ryhtyä, usein on oleva omiaan tekemään mahdolliseksi löytää joku välitysehdotus riidan ratkaisemiseksi rauhallista tietä.

Edellämainittua rajoitusta ei kuitenkaan voitane tulkita niin laajasti, ettei tänä aikana voitaisi ryhtyä n. s. rauhanaikaiseen saartoon ja muihin kansainvälisiin pakkotoimenpiteisiin, jotka eivät sinänsä vielä aikaansaa varsinaisen sotatilan syntymistä.

Neljästoista artikla antaa kansainliiton neuvostolle tehtäväksi laatia ehdotuksen pysyväiseksi kansainväliseksi tuomioistuimeksi. Niinkuin tiedetään, ei Haagin välitystuomioistuin ole mikään pysyväinen tuomioistuin, vaan on se muodostettava erityisesti jokaista käsiteltävää asiaa varten. Tämä on tietysti myöskin ollut omiaan vaikeuttamaan välitystuomioistuimen käyttämistä.

Kansainliittosopimus on sitäpaitsi antanut liiton käytettäväksi keinoja kansainvälisen oikeusjärjestyksen turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi. Näitä voimakeinoja mainitaan sopimuksen 16:ssa artiklassa. Siinä mainitut menettelytavat ovat sovellettavissa silloin, kun valtio alkaa sodan noudattamatta 12, 13 ja 15 artiklassa annettuja

määräyksiä, jotka koskevat velvollisuutta koettaa saada riita ratkaistuksi rauhallista tietä. Pakkokeinot ovat kahdenlaisia, taloudellisia ja sotilaallisia. Taloudellisiin pakkokeinoihin nähden on huomattava, että kansainliittoon kuuluvien valtioiden on:

1) katkaistava kaupalliset ja rahalliset suhteensa syylliseen valtioon;

2) kiellettävä valtion omien kansalaisten yhteys syyllisen valtion kansalaisten kanssa;

3) estettävä kaikenlaiset rahalliset, kaupalliset tai henkilökohtaiset suhteet syyllisen valtion kansalaisten ja kaikkien muiden valtioiden kansalaisten välillä siihen katsomatta, ovatko jälkimäiset valtiot kansainliiton jäseniä vai ei.

Mitä sotilaallisiin pakkotoimenpiteisiin tulee, on neuvoston niiden valtioiden hallituksille, joita asian katsotaan koskevan, tehtävä esitys siitä, millä sotavoimilla liiton jäsenten on otettava osaa niihin pakkotoimenpiteisiin, jotka tarkoittavat syyllisen valtion pakottamista alistumaan kansainväliseen oikeusjärjestykseen. Yhteydessä sotilaallisten pakkotoimenpiteiden kanssa on myöskin sopimuksessa mainittu velvollisuus sallia kansainliiton jäsenten sotavoimille vapaa läpikulku valtion alueen kautta silloin, kun nämä sopimuksen mukaisesti pyrkivät pakottamaan syyllistä valtiota täyttämään velvollisuutensa.

Edellytykset kummankinlaisten pakkotoimenpiteiden käyttämiseen ovat erilaatuiset. Valtion osanoton taloudellisiin pakkotoimenpiteisiin tulee tapahtua itsestään heti kun oikeudenrikkomus jonkun valtion puolelta on tapahtunut. Ryhtyminen taloudellisiin pakkotoimenpiteisiin ei kaipaakaan neuvoston eikä edustajainkokouksen päätöstä eikä yksityisen valtionkaan erikoista suostumusta. Itsestään selvää on, että valtion osanotto tällaisiin pakkotoimenpiteisiin voi tuottaa sille suuria taloudellisia tappioita. Voi tapahtua niinkin, että valtio, joka sopimuksen mukaisesti ryhtyy tällaisiin pakkotoimenpiteisiin toista kohtaan, tulee siitä kärsimään

enemmän kuin syyllinen valtio itse. Toiselle valtiolle voi osanotto tuottaa tuntuvia haittoja riippuen sen maantieteellisestä asemasta, jotavastoin toinen tuskin tuntee mitään vaikutuksia taloudellisten suhteiden katkeamisesta. Täten syntyvän erilaisuuden tasoittamiseksi on säädetty, että (art. 16) liiton jäsenet soveltuaessaan taloudellisia toimenpiteitä keskinäisesti tukevat toisiaan, vähentääkseen niin paljon kuin mahdollista niistä johtuvia tappioita ja haittoja.

Toisin on sitävastoin sotilaallisten pakkotoimenpiteiden laita. Puheenalaisen artiklan sananmuodosta käy ilmi, että osanotto sotilaallisiin pakkotoimenpiteisiin riippuu jokaisen valtion omasta tahdosta. Jos joku kansainliiton jäsenistä saa kehoituksen ottaa osaa sotatoimenpiteisiin vastahakoista valtiota vastaan, saa se vapaasti harkita, onko sen ryhdyttävä tällaiseen toimenpiteeseen vai ei. Kun kysymys tällaisesta interventsionista joutuu käsiteltäväksi neuvostossa, seuraa 4 artiklan 5 kohdasta verrattuna määräykseen, että neuvoston päätösten on oltava yksimielisesti tehtyjä, ettei ketään voida pakottaa vasten tahtoaan ottamaan osaa sotilaallisiin pakkotoimenpiteisiin.

Eri käsityksiä on lausuttu siitä, pitääkö se, mikä edellä on sanottu, paikkansa myöskin silloin, kun on kysymys kauttakulun myöntämisestä vieraiden valtojen sotavoimille. Selvää on, että valtio, joka itsekkäästi ilman erikoisen pätevää syytä kieltäytyisi antamasta kansainliiton jäsenten lähettää joukkoja maansa läpi silloin, kun tämä tapahtuu kansainvälisen oikeusjärjestyksen ylläpitämistä varten, törkeällä tavalla rikkoisi velvollisuuksiaan kansainliiton jäsenenä. Kansainliittoon liittymisen ei tarkoita ainoastaan osallisuutta oikeuksiin, vaan myöskin velvollisuuksiin. Toiselta puolen ei voida kuitenkaan kokonaan kieltää valtiolta oikeutta itse ratkaista, milloin tällainen läpikulku on sallittava milloin ei. Jos valtion aina ja kaikkien olosuhteiden vallitessa

olisi siihen myönnyttävä, saattaisi se eräissä tapauksissa tehdä kokonaan tyhjäksi valtion oikeuden ratkaista, tahtooko se itse ottaa osaa sotilaallisiin pakkotoimenpiteisiin vai ei. Ainakin täytyy valtiolla olla oikeus itse harkita, saattaisiko valtion alue tällaisen toimenpiteen kautta joutua taistelukentäksi, ja sen mukaan tehdä päätöksensä.

Luonnollista on, että valtion maa-alue on tässä suhteessa toisessa asemassa, kuin sen merialue. Läpikulku rantameren kautta ei ole omansa tuottamaan samoja haittoja kuin vieraan valtion sotavoimien kulkeminen valtion maa-alueen läpi.

Sopimuksen 17 artiklasta käy ilmi, että 12—16 artiklan määräykset voidaan vastavissa kohdin soveltaa sellaisiinkin valtioihin, jotka eivät ole kansainliiton jäseniä.

Artiklat 18—21 sisältävät määräyksiä kansainvälisistä sopimuksista. Kansainliiton jäsenten tekemät sopimukset ovat rekisteröitävät sihteeristössä ja julkaistavat. Ainoastaan ne sopimukset, jotka täten on saatettu julkisuuteen, ovat sitovia. Mikään valtio ei voi vaatia kansainliiton avustusta sopimuksen voimaansaattamiseksi, jota ei edellämainitulla tavalla ole rekisteröity. Niimenomaan on sitäpaitsi säädetty (art. 20), että jos joku liiton jäsen ennen siihen yhtymistään on mennyt sitoumuksiin, jotka eivät sovellu liittosopimukseen, on tämän jäsenen heti ryhdyttävä toimenpiteisiin saadakseen puheenalaisista sitoumuksistaan vapautuksen. Joskin tässä puhutaan ainoastaan liiton jäsenistä, tarkoitetaan epäilemättä myöskin jäsenten suhdetta liiton ulkopuolella oleviin valtioihin. Sopimuksessa ei mainita mitään siitä, kenellä on oikeus ratkaista, onko rekisteröitäväksi ilmoitettu välipuhe sopusoinnussa sopimuksen kanssa vai ei. Näin ollen täytyy katsoa jokaisella liiton jäsenellä olevan oikeus tehdä huomautus asiasta neuvostossa tai edustajainkokouksessa saadakseen välipuheen kumotuksi.

Artiklat 22—25 jättävät liitolle joukon tärkeitä hallinnollisia tehtäviä. Niinpä 22

artiklassa mainitaan, millä toivoin tulevaisuudessa tullaan hallitsemaan siirtomaita ja niihin verrattavia alueita, jotka ennen sotaa kuuluivat Saksalle ja Turkille. Artiklan viidennessä kohdassa lausutaan periaate kaikkien kansainliiton jäsenten tasa-arvoisuudesta eräillä siirtomaa-alueilla, erittäinkin keski-Afrikassa. Artiklassa 23 sitoutuvat kansainliiton jäsenet toimimaan yhteisesti sosiaalisella, humanitäärisellä ja taloudellisella alalla. Artiklassa ei ole lähemmin kosketelttu yhteistoiminnan eri muotoja, vaan on tyydytty ainoastaan johdannossa viittaamaan sopimuksiin, jotka jo ovat olemassa tai jotka tulevaisuudessa tehdään liiton jäsenten välillä. Tässä yhteydessä on syytä viitata liittolaisvaltain Saksan kanssa tekemän rauhansopimuksen XIII osaan, joka sisältää kansainvälisen sopimuksen työehdoista ja luo laajan kansainvälisen järjestön sosiaalisen lainsäädännön edistämiseksi. Kaikki kansainliiton jäsenet katsotaan ilman muuta osallisiksi viimeksimainittuun sopimukseen (vert. art. 23). Sopimus sisältyy erityisenä liitteenä Hallituksen esitykseen (Liite 3).

Artikla 24 asettaa kaikki kansainväliset toimistot ja komissionit liiton hallinnon alaisiksi. Tällaisia toimistoja ovat esim. Bernissä sijaitsevat sähkölennätinvirastojen kansainvälinen toimisto ja yleismaailmallisen postiliiton toimisto sekä Parisissa oleva kansainvälinen paino- ja mittatoimisto.

Artikla 25 lausuu periaatteen, että liiton jäsenet sitoutuvat rohkaisemaan ja suosimaan vapaaehtoisten kansallisten, asianomaisesti valtuutettujen Punasen Ristin järjestöjen muodostamista ja yhteistoimintaa.

Siihen nähden, että kansainliittosopimuksen määräysten muutokset voivat käydä tarpeen vaatimiksi, säädetään viimeisessä artiklassa, että liittosopimuksen muutokset astuvat voimaan, kun ne liiton jäsenet, joiden edustajat muodostavat neuvoston, sekä niiden jäsenten enemmistö, joiden edustajat muodostavat edustajainkokouksen, ovat ne

ratifioineet. Jotta siis muutos kävisi mahdolliseksi, vaaditaan että sen hyväksyy valtioiden enemmistö, niihin luettuina m. m. ne yhdeksän valtiota, jotka ovat edustettuina neuvostossa. Jokaisella näistä valtioista on siis veto-oikeus muutosehdotuksia vastaan. Jos joku valtio ei tahdo hyväksyä muutoksia, on se oikeutettu eroamaan liitosta.

Kansainliitto, josta edellä on tehty selkoa, sisältää huomattavan edistysaskeleen kansainvälisen oikeusjärjestyksen vakiinnuttamiseksi. Ensi kerran maailmanhistoriassa on tapahtunut, että suuri joukko valtioita on sitoutunut alistamaan niiden kesken mahdollisesti sattuvat riitaisuudet kansainvälisen käsittelyn alaiseksi, ennenkuin tarttuvat aseisiin. Tässä sopimuksessa ovat valtiot ensi kerran sopineet yhteisistä pakokeinoista niitä vastaan, jotka eivät tahdo täyttää liittosopimuksen niille asettamia velvoituksia. Samoin ovat lukuisat valtiot ensi kerran sitoutuneet kunnioittamaan ja ylläpitämään toistensa riippumattomuutta ja alueellista koskemattomuutta.

Nyt tehtyä kansainliittosopimusta vastaan voidaan tietysti huomauttaa, ettei se tila, jota sillä tahdotaan vakiinnuttaa, suinkaan kaikissa suhteissa ole ihanteellinen eikä oikeuden vaatimuksia täysin vastaava. Kansainliittoa on myöskin moitittu siitä, että se tahtoo tehdä muutoksien aikaansaamisen nykyiseen asiointilaan mahdottomaksi ja että se siis on kehityksenvastainen. Tätä vastaan voidaan huomauttaa, ettei kansainliittoa koskaan voitaisi muodostaa, jos aina pidettäisiin kiinni vaatimuksesta, että järjestyksen, jota on aikomus turvata, tulee olla täydellinen. Aikaisemmat ehdotukset kansainväliseksi oikeusjärjestykseksi ja kansainliitoksi — esim. Rousseau'n aikoinaan tekemä — edellyttivät kylläkin Euroopan valtiollisten olojen täydellistä muuttamista, ennenkuin kansainliitto saattaisi syntyä. Tällaiset vaatimukset — kokonaan huomi-

oonottamatta niiden kylläkin mahdollista teoreettista oikeutusta — tekevät kassainliiton syntymisen itse asiassa mahdottomaksi.

Uudemmat ehdotukset kansainliitoksi rakentuvatkin senvuoksi ajatukselle, että kansainvälinen järjestys, sellaisena kuin se on, etuineen ja puutteineen, asetettaisiin kaikkien valtioiden yhteisen suojeluksen alaiseksi. Valtiot muodostavat vapaan yhtymän, mutta ovat velvollisia alistumaan kansainvälisten kongressien ja tuomioistuinten päätöksiin. Jo Hugo Grotius — kansainvälisen oikeuden isä — esitti teoksessaan sodan ja rauhan laeista (v. 1625) käsityksen, että olisi pidettävä yhteisiä kokouksia, joissa kaikki kristityt valtiot olisivat edustettuina ja joissa niiden väliset riitaisuudet ratkaistaisiin. Tälle perustalle rakensi myöskin englantilainen Bentham 1780-luvulla laatimansa ehdotuksen. Valtioiden välisen kongressin käytettävänä olisi kansainvälinen armeija, johon kuuluisi joukkoja kaikista maista. Rauhan turvaamiseksi olisi kaikkien seisovien armeijain lukumäärä vähennettävä. Saksalainen filosofi Kant kehitti edelleen tätä ajatusta kirjassaan ikuisesta rauhasta. Hän esittää siinä, miten kansainliitto voidaan perustaa ainoastaan täydellistä vapaaehtoisuuden tietä siten, että ensin ne valtiot, jotka ovat ystävyysyden siteillä toisiinsa liitetyt, yhtyvät ryhmäksi, jotka sittemmin vähitellen voivat muodostua yleismaailmalliseksi liitoksi, jonka elimenä tulisi olemaan kongressi, jossa kaikilla valtioilla olisi edustajansa. Näitä ajatuksia on myöhemmin tällä pohjalla edelleen kehitetty.

Ensi sijassa on Amerikan Yhdysvaltain nykyisen presidentin Wilsonin ansio se, että äsken päättynyt maailmansota on johtanut kansainliiton muodostamiseen.

Kansainliitto käsitti alkuaan ainoastaan ne valtiot, jotka sodan aikana olivat liittolaisina taistelleet keskusvaltoja vastaan. Mutta liitto on sittemmin laajentunut. Melkein kaikki maailman sodan aikana puo-

luceettomina pysyneet valtiot ovat jo liittyneet siihen. Varmaankaan ei tule kestämaan kauan, ennenkuin myöskin keskusvalloille käy mahdolliseksi yhtyä kansainliittoon. Melkoiseksi heikkoudeksi on katsottava, etteivät Amerikan Yhdysvallat ainakaan toistaiseksi ole katsoneet voivansa siihen liittyä.

Mitä tulee liittoon vastaan kohdistettuun moitteeseen, että se tekisi mahdottomaksi kaikkien muutosten aikaansaamisen kansainväliseen asiointilaan, ei tämä pidä paikkaansa. Eräät sopimuksetekoon osaaottaneiden valtiomiesten lausunnot osoittavat, että on pidetty silmällä mahdollisuutta tulevaisuudessa saada aikaan rauhallista tietä muutoksia valtioiden rajoihin nähden. Englannin hallituksen parlamentille jättämässä esityksessä sanotaankin, ettei sopimuksen tarkoituksena ole „vahvistaa uutta alueellista järjestelyä pyhäksi ja ikuisiksi ajoiksi muuttumattomaksi, vaan päinvastoin ylläpitää järjestöä, joka on omiaan sallimaan kansainvälisten kysymysten yhäti edistyvän säännöstelyn tapahtua tulevaisuuden vaatimusten mukaan”. Sanotaanhan sopimuksessa (art. 19) sitäpaitsi suoraan, että „edustajainkokous voi aika ajoin ehdottaa liiton jäsenille, että otetaan uudelleen tutkittavaksi sopimukset, jotka ovat käyneet soveltumattomiksi, sekä myöskin sellaiset kansainväliset suhteet, joiden jatkuminen voi olla vaarana maailmanrauhalle”. Edellä on jo mainittu, missä järjestyksessä liiton perussopimus itse on muutettavissa.

Ei käy tietysti kieltäminen, että liittosopimusta vastaan sen nykyisessä muodossa voidaan tehdä useita muistutuksia, mitkä suureksi osaksi johtuvat niistä olosuhteista, joissa liitto itse syntyi. Niinpä suurvalloille on taattu ylen suuri vaikutus liiton asioihin, toimivallan jako neuvoston ja edustajainkokouksen kesken ei liene kaikissa kohdin tarkoituksenmukainen, useissa tapauksissa eivät liiton päätökset ehdottomasti velvoita sen jäseniä j. n. e.

Ne puutteet, joita kansainliitolla voidaan osoittaa olevan, eivät saa kuitenkaan estää tunnustamasta liiton merkitystä. Sen suomat riippumattomuuden ja alueellisen koskemattomuuden takeet ovat kieltämättä suuriarvoiset etenkin pienille kansoille. Paitsi ettei liiton antamaa sotilaallista turvaa hyökkäyksen sattuesssa ole väheksyttävä, on suuri merkitys annettava myöskin sille diplomaattiselle avulle, jota liitolla asian myöhemmässäkin vaiheessa on tilaisuus osoittaa vääryyttä kärsineelle. Yksityisen valtion lupaama takuu voi monasti saattaa taatun valtion jossain määrin riippuvaan asemaan takaajasta. Toisin on kansainliiton antaman takuun laita. Useista liittosopimuksen määräyksistä käy ilmi, ettei liitto sanottavasti rajoita valtion itsenäisyyttä.

On kuitenkin toiselta puolen varottava liioittelemasta kansainliiton merkitystä ja siten herättämästä toiveita, jotka eivät ehkä toteudu. On mahdotonta ajatellakaan, että kansainliitto saattaisi kokonaan muuttaa valtiolliset ja kansainväliset olot maailmassa ja heti toteuttaa ikuisen rauhan aatteen, mutta se on toivottavasti tekevä mahdolliseksi rauhallisen jatkuvan yhteistyön kaikkien valtioitten, suurten ja pienten, välillä. Se luo pysyviäsi elimiä tutkimaan ja harkitsemaan tärkeimpiäkin kansainvälisiä kysymyksiä. Pienillekin valtioille varataan tilaisuus saada äänensä kuuluville.

Mitä erityisesti Suomeen tulee, on olemassa syitä, jotka tekevät kansainliittoon kuulumisen sille tärkeämmäksi kuin monelle muulle maalle. Maamme maantieteellisestä asemasta johtuu, että meidän on kaikin mahdollisin keinoin koetettava turvata riippumattomuuttamme ja alueellista koskemattomuuttamme vaaroja vastaan, jotka tulevaisuudessa voivat uhata. Ei sen vuoksi olisi puolustettavissa olla koettamatta hyvissä ajoin hankkia maallemme sitä suojaa, minkä kansainliitto saattaa tarjota.

Tässä yhteydessä on erikoisesti syytä kosketella kansainliiton suhdetta puolueettomiksi julistettuihin maihin.

Niinkuin ennen on mainittu, edellyttää kansainliitto, että sen jäsenet tarpeen tullen sotilaallisinkin pakkokeinoin avustavat liiton pyrkimyksiä kansainvälisen oikeusjärjestyksen turvaamiseksi. Sveitsi on tässä suhteessa kuitenkin poikkeusasemassa. Liittolaisvaltojen Saksan ja Itävallan kanssa solmimien rauhansopimusten mukaan ovat nimittäin Sveitsin puolueettomuutta koskevat sopimukset edelleen voimassa. Tätä on yleensä tulkittu siten, että Sveitsi ei ole ainoastaan oikeutettu vaan myöskin velvollinen pidättäytymään sotilaallisista pakkotoimenpiteistä sekä kieltämään vieraan valtion sotavoimilta kauttakulkuoikeus. Sitävastoin on Sveitsi, samoin kuin muutkin kansainliiton jäsenet, velvollinen ryhtymään taloudellista laatua oleviin pakkotoimenpiteisiin.

Joskin Belgia, niinkuin tunnettu, on luopunut pysyväisestä puolueettomuudestaan, ei siitä vielä voida tehdä sitä johtopäätöstä, ettei pysyväisesti puolueeton valtio saattaisi olla kansainliiton jäsenenä. Tällä näkökohdalla saatta ehkä tulevaisuudessa olla merkitystä Suomeenkin nähden.

Ei vihdoin ole syytä olettaa sitäkään, että

kansainliitto vaatisi Suomelta liittoon yhtymisen edellytyksenä sellaista nykyisten sotavoimien ja varustusten enentämistä tai vähentämistä, joka voidaan asettaa liittoon pääsemisen ehdoksi.

On syytä odottaa, että valtiot, jotka tunnustaessaan Suomen itsenäisyyden ovat osoittaneet pitävänsä itsenäistä ja elinvoimaista Suomen valtiota kansojen yhteisölle tarpeellisenä, myöskin tulevat kannattamaan Suomen pyyntöä päästä kansainliiton jäseneksi. Sei seikka, että Suomi, vaikkakaan se ei ollut saanut kutsua tulla kansainliiton jäseneksi, sai tilaisuuden ottaa osaa viime syksynä pidettyyn Washingtonin työkonferenssiin, osottanee myöskin, ettei Suomen ottaminen liiton jäseneksi tulle kohtaamaan vastustusta. Suomi puolestaan tahtoo epäilemättä uskollisesti täyttää ne velvoitukset, jotka sille liiton jäsenenä kuuluvat, ja tulee voimiensa mukaan koettamaan edistää liiton korkeita tarkoituksia.

Sen nojalla, mitä edellä on sanottu esitetään Eduskunnan päätettäväksi:

että Eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että Hallitus ryhtyy tarpeellisiin toimenpiteisiin Suomen ottamiseksi kansainliiton jäseneksi.

Helsingissä, 3 päivänä toukokuuta 1920.

Tasavallan Presidentti:

K. J. STÄHLBERG.

Pääministeri, v. t. ulkoasiainministeri *Rafael Erich.*

*Liite 1.***Pacte de la Société des Nations***Les Hautes Parties Contractantes,*

Considérant que, pour développer la coopération entre les Nations et pour leur garantir la paix et la sûreté, il importe

d'accepter certaines obligations de ne pas recourir à la guerre,

d'entretenir au grand jour des relations internationales fondées sur la justice et l'honneur,

d'observer rigoureusement les prescriptions du droit international, reconnues désormais comme règle de conduite effective des Gouvernements,

de faire régner la justice et de respecter scrupuleusement toutes les obligations des Traités dans les rapports mutuels des peuples organisés,

Adoptent le présent Pacte qui institue la Société des Nations.

ARTICLE 1.

Sont Membres originaux de la Société des Nations, ceux des Signataires dont les noms figurent dans l'annexe au présent Pacte, ainsi que les États, également nommés dans l'annexe, qui auront accédé au présent Pacte sans aucune réserve par une déclaration déposée au Secrétariat dans les deux mois de l'entrée en vigueur du Pacte et dont notification sera faite aux autres Membres de la Société.

Tout État, Dominion ou Colonie qui se gouverne librement et qui n'est pas désigné

The Covenant of the League of Nations*The High Contracting Parties,*

In order to promote international co-operation and to achieve international peace and security

by the acceptance of obligations not to resort to war,

by the prescription of open, just and honourable relations between nations,

by the firm establishment of the understandings of international law as the actual rule of conduct among Governments, and

by the maintenance of justice and a scrupulous respect for all treaty obligations in the dealings of organised peoples with one another,

agree to this Covenant of the League of Nations.

ARTICLE 1.

The original Members of the League of Nations shall be those of the Signatories which are named in the Annex to this Covenant and also such of those other named in the Annex as shall accede without reservation to this Covenant. Such accession shall be effected by a Declaration deposited with the Secretariat within two months of the coming into force of the Covenant. Notice thereof shall be sent to all other Members of the League.

Any fully self-governing State, Dominion or Colony not named in the An-

dans l'annexe, peut devenir Membre de la Société si son admission est prononcée par les deux tiers de l'Assemblée, pourvu qu'il donne des garanties effectives de son intention sincère d'observer ses engagements internationaux et qu'il accepte le règlement établi par la Société en ce qui concerne ses forces et ses armements militaires, navals et aériens.

Tout Membre de la Société peut, après un préavis de deux ans, se retirer de la Société, à la condition d'avoir rempli à ce moment toutes ses obligations internationales y compris celles du présent Pacte.

ARTICLE 2.

L'action de la Société, telle qu'elle est définie dans le présent Pacte, s'exerce par une Assemblée et par un Conseil assistés d'un Secrétariat permanent.

ARTICLE 3.

L'Assemblée se compose de Représentants des Membres de la Société.

Elle se réunit à des époques fixées et à tout autre moment, si les circonstances le demandent, au siège de la Société ou en tel autre lieu qui pourra être désigné.

L'Assemblée connaît de toute question qui rentre dans la sphère d'activité de la Société ou qui affecte la paix du monde.

Chaque Membre de la Société ne peut compter plus de trois Représentants dans l'Assemblée et ne dispose que d'une voix.

ARTICLE 4.

Le Conseil se compose de Représentants des Principales Puissances alliées et associées, ainsi que de Représentants de quatre autres Membres de la Société. Ces quatre

nex may become a Member of the League if its admission is agreed to by two-thirds of the Assembly, provided that it shall give effective guarantees of its sincere intention to observe its international obligations, and shall accept such regulations as may be prescribed by the League in regard to its military, naval and air forces and armaments.

Any Member of the League may, after two years' notice of its intention so to do, withdraw from the League, provided that all its international obligations and all its obligations under this Covenant shall have been fulfilled at the time of its withdrawal.

ARTICLE 2.

The action of the League under this Covenant shall be effected through the instrumentality of an Assembly and of a Council, with a permanent Secretariat.

ARTICLE 3.

The Assembly shall consist of Representatives of the Members of the League.

The Assembly shall meet at stated intervals and from time to time as occasion may require at the Seat of the League or at such other place as may be decided upon.

The Assembly may deal at its meetings with any matter within the sphere of action of the League or affecting the peace of the world.

At meetings of the Assembly each Member of the League shall have one vote, and may have not more than three Representatives.

ARTICLE 4.

The Council shall consist of Representatives of the Principal Allied and Associated Powers, together with Representatives of four other Members of the League.

Membres de la Société sont désignés librement par l'Assemblée et aux époques qu'il lui plaît de choisir. Jusqu'à la première désignation par l'Assemblée, les Représentants de la Belgique, du Brésil, de l'Espagne et de la Grèce sont Membres du Conseil.

Avec l'approbation de la majorité de l'Assemblée, le Conseil peut désigner d'autres Membres de la Société dont la représentation sera désormais permanente au Conseil. Il peut, avec la même approbation, augmenter le nombre des Membres de la Société qui seront choisis par l'Assemblée pour être représentés au Conseil.

Le Conseil se réunit quand les circonstances le demandent, et au moins une fois par an, au siège de la Société ou en tel autre lieu qui pourra être désigné.

Le Conseil connaît de toute question rentrant dans la sphère d'activité de la Société ou affectant la paix du monde.

Tout membre de la Société qui n'est pas représenté au Conseil est invité à y envoyer siéger un Représentant lorsqu'une question qui l'intéresse particulièrement est portée devant le Conseil.

Chaque Membre de la Société représenté au Conseil ne dispose que d'une voix et n'a qu'un Représentant.

ARTICLE 5.

Sauf disposition expressément contraire du présent Pacte ou des clauses du présent Traité, les décisions de l'Assemblée ou du Conseil sont prises à l'unanimité des Membres de la Société représentés à la réunion.

These four Members of the League shall be selected by the Assembly from time to time in its discretion. Until the appointment of the Representatives of the four Members of the League first selected by the Assembly, Representatives of Belgium, Brazil, Spain and Greece shall be members of the Council.

With the approval of the majority of the Assembly, the Council may name additional Members of the League whose Representatives shall always be members of the Council; the Council with like approval may increase the number of Members of the League to be selected by the Assembly for representation on the Council.

The Council shall meet from time to time as occasion may require, and at least once a year, at the Seat of the League, or at such other place as may be decided upon.

The Council may deal at its meetings with any matter within the sphere of action of the League or affecting the peace of the world.

Any Member of the League not represented on the Council shall be invited to send a Representative to sit as a member at any meeting of the Council during the consideration of matters specially affecting the interests of that Member of the League.

At meetings of the Council, each Member of the League represented on the Council shall have one vote, and may have not more than one Representative.

ARTICLE 5.

Except where otherwise expressly provided in this Covenant or by the terms of the present Treaty, decisions at any meeting of the Assembly or of the Council shall require the agreement of all the Members of the League represented at the meeting.

Toutes questions de procédure qui se posent aux réunions de l'Assemblée ou du Conseil, y compris la désignation des Commissions chargées d'enquêter sur des points particuliers, sont réglées par l'Assemblée ou par le Conseil et décidées à la majorité des Membres de la Société représentés à la réunion.

La première réunion de l'Assemblée et la première réunion du Conseil auront lieu sur la convocation du Président des Etats-Unis d'Amérique.

ARTICLE 6.

Le Secrétariat permanent est établi au siège de la Société. Il comprend un Secrétaire général, ainsi que les secrétaires et le personnel nécessaires.

Le premier Secrétaire général est désigné dans l'annexe. Par la suite, le Secrétaire général sera nommé par le Conseil avec l'approbation de la majorité de l'Assemblée.

Les secrétaires et le personnel du Secrétariat sont nommés par le Secrétaire général avec l'approbation du Conseil.

Le Secrétaire général de la Société est de droit Secrétaire général de l'Assemblée et du Conseil.

Les dépenses du Secrétariat sont supportées par les Membres de la Société dans la proportion établie pour le Bureau international de l'Union postale universelle.

ARTICLE 7.

Le siège de la Société est établi à Genève.

Le Conseil peut à tout moment décider de l'établir en tout autre lieu.

Toutes les fonctions de la Société ou des services qui s'y rattachent, y compris

All matters of procedure at meetings of the Assembly or of the Council, including the appointment of Committees to investigate particular matters, shall be regulated by the Assembly or by the Council and may be decided by a majority of the Members of the League represented at the meeting.

The first meeting of the Assembly and the first meeting of the Council shall be summoned by the President of the United States of America.

ARTICLE 6.

The permanent Secretariat shall be established at the Seat of the League. The Secretariat shall comprise a Secretary General and such secretaries and staff as may be required.

The first Secretary General shall be the person named in the Annex; thereafter the Secretary General shall be appointed by the Council with the approval of the majority of the Assembly.

The secretaries and staff of the Secretariat shall be appointed by the Secretary General with the approval of the Council.

The Secretary General shall act in that capacity at all meetings of the Assembly and of the Council.

The expenses of the Secretariat shall be borne by the Members of the League in accordance with the apportionment of the expenses of the International Bureau of the Universal Postal Union.

ARTICLE 7.

The Seat of the League is established at Geneva.

The Council may at any time decide that the Seat of the League shall be established elsewhere.

All positions under or in connection with the League, including the Secre-

le Secrétariat sont également accessibles aux hommes et aux femmes.

Les Représentants des Membres de la Société et ses agents jouissent dans l'exercice de leurs fonctions des privilèges et immunités diplomatiques.

Les bâtiments et terrains occupés par la Société, par ses services ou ses réunions, sont inviolables.

ARTICLE 8.

Les Membres de la Société reconnaissent que le maintien de la paix exige la réduction des armements nationaux au minimum compatible avec la sécurité nationale et avec l'exécution des obligations internationales imposée par une action commune.

Le Conseil, tenant compte de la situation géographique et des conditions spéciales de chaque Etat, prépare les plans de cette réduction, en vue de l'examen et de la décision des divers Gouvernements.

Ces plans doivent faire l'objet d'un nouvel examen et, s'il y a lieu, d'une revision tous les dix ans au moins.

Après leur adoption par les divers Gouvernements, la limite des armements ainsi fixée ne peut être dépassée sans le consentement du Conseil.

Considérant que la fabrication privée des munitions et du matériel de guerre soulève de graves objections, les Membres de la Société chargent le Conseil d'aviser aux mesures propres à en éviter les fâcheux effets, en tenant compte des besoins des Membres de la Société qui ne peuvent pas fabriquer les munitions et le matériel de guerre nécessaires à leur sûreté.

Les Membres de la Société s'engagent à échanger, de la manière la plus franche

tariat, shall be open equally to men and women.

Representatives of the Members of the League and officials of the League when engaged on the business of the League shall enjoy diplomatic privileges and immunities.

The buildings and other property occupied by the League or its officials or by Representatives attending its meetings shall be inviolable.

ARTICLE 8.

The Members of the League recognise that the maintenance of peace requires the reduction of national armaments to the lowest point consistent with national safety and the enforcement by common action of international obligations.

The Council, taking account of the geographical situation and circumstances of each State, shall formulate plans for such reduction for the consideration and action of the several Governments.

Such plans shall be subject to reconsideration and revision at least every ten years.

After these plans shall have been adopted by the several Governments, the limits of armaments therein fixed shall not be exceeded without the concurrence of the Council.

The Members of the League agree that the manufacture by private enterprise of munitions and implements of war is open to grave objections. The Council shall advise how the evil effects attendant upon such manufacture can be prevented, due regard being had to the necessities of those Members of the League which are not able to manufacture the munitions and implements of war necessary for their safety.

The Members of the League undertake to interchange full and frank information

et la plus complète, tous renseignements relatifs à l'échelle de leurs armements, à leurs programmes militaires, navals et aériens et à la condition de celles de leurs industries susceptibles d'être utilisées pour la guerre.

ARTICLE 9.

Une Commission permanente sera formée pour donner au Conseil son avis sur l'exécution des dispositions des articles 1 et 8 et, d'une façon générale, sur les questions militaires, navales et aériennes.

ARTICLE 10.

Les Membres de la Société s'engagent à respecter et à maintenir contre toute agression extérieure l'intégrité territoriale et l'indépendance politique présente de tous les Membres de la Société. En cas d'agression, de menace ou de danger d'agression, le Conseil avise aux moyens d'assurer l'exécution de cette obligation.

ARTICLE 11.

Il est expressément déclaré que toute guerre ou menace de guerre, qu'elle affecte directement ou non l'un des Membres de la Société, intéresse la Société tout entière et que celle-ci doit prendre les mesures propres à sauvegarder efficacement la paix des Nations. En pareil cas, le Secrétaire général convoque immédiatement le Conseil, à la demande de tout Membre de la Société.

Il est, en outre, déclaré que tout Membre de la Société a le droit, à titre amical, d'appeler l'attention de l'Assemblée ou du Conseil sur toute circonstance de nature à affecter les relations internationales et qui menace par suite de troubler la paix ou la bonne entente entre nations, dont la paix dépend.

as to the scale of their armaments, their military, naval, and air programmes and the condition of such of their industries as are adaptable to war-like purposes.

ARTICLE 9.

A permanent Commission shall be constituted to advise the Council on the execution of the provisions of Articles 1 and 8 and on military, naval and air questions generally.

ARTICLE 10.

The Members of the League undertake to respect and preserve as against external aggression the territorial integrity and existing political independence of all Members of the League. In case of any such aggression or in case of any threat or danger of such aggression the Council shall advise upon the means by which this obligation shall be fulfilled.

ARTICLE 11.

Any war or threat of war, whether immediately affecting any of the Members of the League or not, is hereby declared a matter of concern to the whole League, and the League shall take any action that may be deemed wise and effectual to safeguard the peace of nations. In case any such emergency should arise the Secretary General shall on the request of any Member of the League forthwith summon a meeting of the Council.

It is also declared to be the friendly right of each Member of the League to bring to the attention of the Assembly or of the Council any circumstance whatever affecting international relations which threatens to disturb international peace or the good understanding between nations upon which peace depends.

ARTICLE 12.

Tous les Membres de la Société conviennent que, s'il s'élève entre eux un différend susceptible d'entraîner une rupture, ils le soumettront soit à la procédure de l'arbitrage, soit à l'examen du Conseil. Ils conviennent encore qu'en aucun cas ils ne doivent recourir à la guerre avant l'expiration d'un délai de trois mois après la sentence des arbitres ou le rapport du Conseil.

Dans tous les cas prévus par cet article, la sentence des arbitres doit être rendue dans un délai raisonnable et le rapport du Conseil doit être établi dans les six mois à dater du jour où il aura été saisi du différend.

ARTICLE 13.

Les Membres de la Société conviennent que, s'il s'élève entre eux un différend susceptible, à leur avis, d'une solution arbitrale et si ce différend ne peut se régler de façon satisfaisante par la voie diplomatique, la question sera soumise intégralement à l'arbitrage.

Parmi ceux qui sont généralement susceptibles de solution arbitrale, on déclare tels les différends relatifs à l'interprétation d'un traité, à tout point de droit international, à la réalité de tout fait qui, s'il était établi, constituerait la rupture d'un engagement international, ou à l'étendue ou à la nature de la réparation due pour une telle rupture.

La Cour d'arbitrage à laquelle la cause est soumise est la Cour désignée par les Parties ou prévue dans leurs Conventions antérieures.

Les Membres de la Société s'engagent à exécuter de bonne foi les sentences rendues et à ne pas recourir à la guerre contre tout Membre de la Société qui

ARTICLE 12.

The Members of the League agree that if there should arise between them any dispute likely to lead to a rupture, they will submit the matter either to arbitration or to inquiry by the Council, and they agree in no case to resort to war until three months after the award by the arbitrators or the report by the Council.

In any case under this Article the award of the arbitrators shall be made within a reasonable time, and the report of the Council shall be made within six months after the submission of the dispute.

ARTICLE 13.

The Members of the League agree that whenever any dispute shall arise between them which they recognise to be suitable for submission to arbitration and which cannot be satisfactorily settled by diplomacy, they will submit the whole subject-matter to arbitration.

Disputes as to the interpretation of a treaty, as to any question of international law, as to the existence of any fact which if established would constitute a breach of any international obligation, or as to the extent and nature of the reparation to be made for any such breach, are declared to be among those which are generally suitable for submission to arbitration.

For the consideration of any such dispute the court of arbitration to which the case is referred shall be the court agreed on by the parties to the dispute or stipulated in any convention existing between them.

The Members of the League agree that they will carry out in full good faith any award that may be rendered, and that they will not resort to war against

s'y conformera. Faute d'exécution de la sentence, le Conseil propose les mesures qui doivent en assurer l'effet.

ARTICLE 14.

Le Conseil est chargé de préparer un projet de Cour permanente de justice internationale et de le soumettre aux Membres de la Société. Cette Cour connaîtra de tous différends, d'un caractère international que les Parties lui soumettront. Elle donnera aussi des avis consultatifs sur tout différend ou tout point, dont la saisira le Conseil ou l'Assemblée.

ARTICLE 15.

S'il s'élève entre les Membres de la Société un différend susceptible d'entraîner une rupture et si ce différend n'est pas soumis à l'arbitrage prévu à l'article 13, les Membres de la Société conviennent de le porter devant le Conseil. A cet effet, il suffit que l'un d'eux avise de ce différend le Secrétaire général, qui prend toutes dispositions en vue d'une enquête et d'un examen complets.

Dans le plus bref délai, les Parties doivent lui communiquer l'exposé de leur cause avec tous faits pertinents et pièces justificatives. Le Conseil peut en ordonner la publication immédiate.

Le Conseil s'efforce d'assurer le règlement du différend. S'il y réussit, il publie, dans la mesure qu'il juge utile, un exposé relatant les faits, les explications qu'ils comportent et les termes de ce règlement.

a Member of the League which complies therewith. In the event of any failure to carry out such an award, the Council shall propose what steps should be taken to give effect thereto.

ARTICLE 14.

The Council shall formulate and submit to the Members of the League for adoption plans for the establishment of a Permanent Court of International Justice. The Court shall be competent to hear and determine any dispute of an international character which the parties thereto submit to it. The Court may also give an advisory opinion upon any dispute or question referred to it by the Council or by the Assembly.

ARTICLE 15.

If there should arise between Members of the League any dispute likely to lead to a rupture, which is not submitted to arbitration in accordance with Article 13, the Members of the League agree that they will submit the matter to the Council. Any party to the dispute may effect such submission by giving notice of the existence of the dispute to the Secretary General, who will make all necessary arrangements for a full investigation and consideration thereof.

For this purpose the parties to the dispute will communicate to the Secretary General, as promptly as possible, statements of their case with all the relevant facts and papers, and the Council may forthwith direct the publication thereof.

The Council shall endeavour to effect a settlement of the dispute, and if such efforts are successful, a statement shall be made public giving such facts and explanations regarding the dispute and the terms of settlement thereof as the Council may deem appropriate.

Si le différend n'a pu se régler, le Conseil rédige et publie un rapport, voté soit à l'unanimité, soit à la majorité des voix, pour faire connaître les circonstances du différend et les solutions qu'il recommande comme les plus équitables et les mieux appropriées à l'espèce.

Tout Membre de la Société représenté au Conseil peut également publier un exposé des faits du différend, et ses propres conclusions.

Si le rapport du Conseil est accepté à l'unanimité, le vote des Représentants des Parties ne comptant pas dans le calcul de cette unanimité, les Membres de la Société s'engagent à ne recourir à la guerre contre aucune Partie qui se conforme aux conclusions du rapport.

Dans le cas où le Conseil ne réussit pas à faire accepter son rapport par tous ses membres autres que les Représentants de toute Partie au différend, les Membres de la Société se réservent le droit d'agir comme ils le jugeront nécessaire pour le maintien du droit et de la justice.

Si l'une des Parties prétend et si le Conseil reconnaît que le différend porte sur une question que le droit international laisse à la compétence exclusive de cette Partie, le Conseil le constatera dans un rapport, mais sans recommander aucune solution.

Le Conseil peut, dans tous les cas prévus au présent article, porter le différend devant l'Assemblée. L'Assemblée devra de même être saisie du différend à la requête de l'une des Parties; cette requête devra être présentée dans les quatorze jours à dater du moment où le différend est porté devant le Conseil.

Dans toute affaire soumise à l'Assemblée, les dispositions du présent article et de l'article 12 relatives à l'action et aux

If the dispute is not thus settled, the Council either unanimously or by a majority vote shall make and publish a report containing a statement of the facts of the dispute and the recommendations which are deemed just and proper in regard thereto.

Any Member of the League represented on the Council may make public a statement of the facts of the dispute and of its conclusions regarding the same.

If a report by the Council is unanimously agreed to by the members thereof other than the Representatives of one or more of the parties to the dispute, the Members of the League agree that they will not go to war with any party to the dispute which complies with the recommendations of the report.

If the Council fails to reach a report which is unanimously agreed to by the members thereof, other than the Representatives of one or more of the parties to the dispute, the Members of the League reserve to themselves the right to take such action as they shall consider necessary for the maintenance of right and justice.

If the dispute between the parties is claimed by one of them, and is found by the Council, to arise out of a matter which by international law is solely within the domestic jurisdiction of that party, the Council shall so report, and shall make no recommendation as to its settlement.

The Council may in any case under this Article refer the dispute to the Assembly. The dispute shall be so referred at the request of either party to the dispute, provided that such request be made within fourteen days after the submission of the dispute to the Council.

In any case referred to the Assembly, all the provisions of this Article and of Article 12 relating to the action and

pouvoirs du Conseil, s'appliquent également à l'action et aux pouvoirs de l'Assemblée. Il est entendu qu'un rapport fait par l'Assemblée avec l'approbation des Représentants des Membres de la Société représentés au Conseil et d'une majorité des autres Membres de la Société, à l'exclusion, dans chaque cas, des Représentants des Parties, a le même effet qu'un rapport du Conseil adopté à l'unanimité de ses membres autres que les Représentants des Parties.

ARTICLE 16.

Si un Membre de la Société recourt à la guerre, contrairement aux engagements pris aux articles 12, 13 ou 15, il est *ipso facto* considéré comme ayant commis un acte de guerre contre tous les autres Membres de la Société. Ceux-ci s'engagent à rompre immédiatement avec lui toutes relations commerciales ou financières, à interdire tous rapports entre leurs nationaux et ceux de l'État en rupture de pacte et à faire cesser toutes communications financières, commerciales ou personnelles entre les nationaux de cet État et ceux de tout autre État, Membre ou non de la Société.

En ce cas, le Conseil a le devoir de recommander aux divers Gouvernements intéressés les effectifs militaires, navals ou aériens par lesquels les Membres de la Société contribueront respectivement aux forces armées destinées à faire respecter les engagements de la Société.

Les Membres de la Société conviennent, en outre, de se prêter l'un à l'autre un mutuel appui dans l'application des mesures économiques et financières à prendre en vertu du présent article pour réduire au minimum les pertes et les inconvé-

powers of the Council shall apply to the action and powers of the Assembly, provided that a report made by the Assembly, if concurred in by the Representatives of those Members of the League represented in the Council and of a majority of the other Members of the League, exclusive in each case of the Representatives of the parties to the dispute, shall have the same force as a report by the Council concurred in by all the members thereof other than the Representatives of one or more of the parties to the dispute.

ARTICLE 16.

Should any Member of the League resort to war in disregard of its covenants under Articles 12, 13 or 15, it shall *ipso facto* be deemed to have committed an act of war against all other Members of the League, which hereby undertake immediately to subject it to the severance of all trade or financial relations, the prohibition of all intercourse between their nationals and the nationals of the covenant-breaking State, and the prevention of all financial, commercial or personal intercourse between the nationals of the covenant-breaking State and the nationals of any other State, whether a Member of the League or not.

It shall be the duty of the Council in such case to recommend to the several Governments concerned what effective military, naval or air force the Members of the League shall severally contribute to the armed forces to be used to protect the covenants of the League.

The Members of the League agree, further, that they will mutually support one another in the financial and economic measures which are taken under this article, in order to minimise the loss and inconvenience resulting from the above

ents qui peuvent en résulter. Ils se prêtent également un mutuel appui pour résister à toute mesure spéciale dirigée contre l'un d'eux par l'État en rupture de pacte. Ils prennent les dispositions nécessaires pour faciliter le passage à travers leur territoire des forces de tout Membre de la Société qui participe à une action commune pour faire respecter les engagements de la Société.

Peut être exclu de la Société tout Membre qui s'est rendu coupable de la violation d'un des engagements résultant du Pacte. L'exclusion est prononcée par le vote de tous les autres Membres de la Société représentés au Conseil.

ARTICLE 17.

En cas de différend entre deux États, dont un seulement est Membre de la Société ou dont aucun n'en fait partie, l'État ou les États étrangers à la Société sont invités à se soumettre aux obligations qui s'imposent à ses Membres aux fins de règlement du différend, aux conditions estimées justes par le Conseil. Si cette invitation est acceptée, les dispositions des articles 12 à 16 s'appliquent sous réserve des modifications jugées nécessaires par le Conseil.

Dès l'envoi de cette invitation, le Conseil ouvre une enquête sur les circonstances du différend et propose telle mesure qui lui paraît la meilleure et la plus efficace dans le cas particulier.

Si l'État invité, refusant d'accepter les obligations de Membre de la Société aux fins de règlement du différend, recourt à la guerre contre un Membre de la Société, les dispositions de l'article 16 lui sont applicables.

measures, and that they will mutually support one another in resisting any special measures aimed at one of their number by the covenant-breaking State, and that they will take the necessary steps to afford passage through their territory of the forces of any of the Members of the League which are co-operating to protect the covenants of the League.

Any Member of the League which has violated any covenant of the League may be declared to be no longer a Member of the League by a vote of the Council concurred in by the Representatives of all the other Members of the League represented thereon.

ARTICLE 17.

In the event of a dispute between a Member of the League and a State which is not a Member of the League, or between States not Members of the League, the State or States not Members of the League shall be invited to accept the obligations of membership in the League for the purposes of such dispute, upon such conditions as the Council may deem just. If such invitation is accepted, the provisions of Articles 12 to 16 inclusive shall be applied with such modifications as may be deemed necessary by the Council.

Upon such invitation being given the Council shall immediately institute an inquiry into the circumstances of the dispute and recommend such action as may seem best and most effectual in the circumstances.

If a State so invited shall refuse to accept the obligations of membership in the League for the purposes of such dispute, and shall resort to war against a Member of the League, the provisions of Article 16 shall be applicable as against the State taking such action.

Si les deux Parties invitées refusent d'accepter les obligations de Membre de la Société aux fins de règlement du différend, le Conseil peut prendre toutes mesures et faire toutes propositions de nature à prévenir les hostilités et à amener la solution du conflit.

ARTICLE 18.

Tout traité ou engagement international conclu à l'avenir par un Membre de la Société devra être immédiatement enregistré par le Secrétariat et publié par lui aussitôt que possible. Aucun de ces traités ou engagements internationaux ne sera obligatoire avant d'avoir été enregistré.

ARTICLE 19.

L'Assemblée peut, de temps à autre, inviter les Membres de la Société à procéder à un nouvel examen des traités devenus inapplicables ainsi que des situations internationales, dont le maintien pourrait mettre en péril la paix du monde.

ARTICLE 20.

Les Membres de la Société reconnaissent, chacun en ce qui le concerne, que le présent Pacte abroge toutes obligations ou ententes *inter se* incompatibles avec ses termes et s'engagent solennellement à n'en pas contracter à l'avenir de semblables.

Si avant son entrée dans la Société, un Membre a assumé des obligations incompatibles avec les termes du Pacte, il doit prendre des mesures immédiates pour se dégager de ces obligations.

ARTICLE 21.

Les engagements internationaux, tels que les traités d'arbitrage, et les ententes régionales, comme la doctrine de Monroe,

If both parties to the dispute when so invited refuse to accept the obligations of membership in the League for the purposes of such dispute, the Council may take such measures and make such recommendations as will prevent hostilities and will result in the settlement of the dispute.

ARTICLE 18.

Every treaty or international engagement entered into hereafter by any Member of the League shall be forthwith registered with the Secretariat and shall as soon as possible be published by it. No such treaty or international engagement shall be binding until so registered.

ARTICLE 19.

The Assembly may from time to time advise the reconsideration by Members of the League of treaties which have become inapplicable and the consideration of international conditions whose continuance might endanger the peace of the world.

ARTICLE 20.

The Members of the League severally agree that this Covenant is accepted as abrogating all obligations or understandings *inter se* which are inconsistent with the terms thereof, and solemnly undertake that they will not hereafter enter into any engagements inconsistent with the terms thereof.

In case any Member of the League shall before becoming a Member of the League, have undertaken any obligations inconsistent with the terms of this Covenant, it shall be the duty of such Member to take immediate steps to procure its release from such obligations.

ARTICLE 21.

Nothing in this Covenant shall be deemed to affect the validity of international engagements, such as treaties of

qui assurent le maintien de la paix, ne sont considérés comme incompatibles avec aucune des dispositions du présent Pacte.

ARTICLE 22.

Les principes suivants s'appliquent aux colonies et territoires qui, à la suite de la guerre, ont cessé d'être sous la souveraineté des États qui les gouvernaient précédemment et qui sont habités par des peuples non encore capables de se diriger eux-mêmes dans les conditions particulièrement difficiles du monde moderne. Le bien-être et le développement de ces peuples forment une mission sacrée de civilisation, et il convient d'incorporer dans le présent Pacte des garanties pour l'accomplissement de cette mission.

La meilleure méthode de réaliser pratiquement ce principe est de confier la tutelle de ces peuples aux nations développées qui, en raison de leurs ressources, de leur expérience ou de leur position géographique, sont le mieux à même d'assumer cette responsabilité et qui consentent à l'accepter: elles exerceraient cette tutelle en qualité de Mandataires et au nom de la Société.

Le caractère du mandat doit différer suivant le degré de développement du peuple, la situation géographique du territoire, ses conditions économiques et toutes autres circonstances analogues.

Certaines communautés, qui appartenaient autrefois à l'Empire ottoman, ont atteint un degré de développement tel que leur existence comme nations indépendantes peut être reconnue provisoirement, à la condition que les conseils et l'aide d'un Mandataire guident leur administration jusqu'au moment où elles seront capables de se conduire seules. Les vœux de ces communautés doivent être pris d'abord en considération pour le choix du Mandataire.

arbitration or regional understandings like the Monroe doctrine, for securing the maintenance of peace.

ARTICLE 22.

To those colonies and territories which as a consequence of the late war have ceased to be under the sovereignty of the States which formerly governed them and which are inhabited by peoples not yet able to stand by themselves under the strenuous conditions of the modern world, there should be applied the principle that the well-being and development of such peoples form a sacred trust of civilisation and that securities for the performance of this trust should be embodied in this Covenant.

The best method of giving practical effect to this principle is that the tutelage of such peoples should be entrusted to advanced nations who by reason of their resources, their experience or their geographical position can best undertake this responsibility and who are willing to accept it, and that this tutelage should be exercised by them as Mandatories on behalf of the League.

The characters of the mandate must differ according to the stage of the development of the people, the geographical situation of the territory, its economic conditions and other similar circumstances.

Certain communities formerly belonging to the Turkish Empire have reached a stage of development where their existence as independent nations can be provisionally recognised subject to the rendering of administrative advice and assistance by a Mandatory until such time as they are able to stand alone. The wishes of these communities must be a principal consideration in the selection of the Mandatory.

Le degré de développement où se trouvent d'autres peuples, spécialement ceux de l'Afrique centrale, exige que le Mandataire y assume l'administration du territoire à des conditions qui, avec la prohibition d'abus, tels que la traite des esclaves, le trafic des armes et celui de l'alcool, garantiront la liberté de conscience et de religion, sans autres limitations que celles que peut imposer le maintien de l'ordre public et des bonnes mœurs, et l'interdiction d'établir des fortifications ou des bases militaires ou navales et de donner aux indigènes une instruction militaire, si ce n'est pour la police ou la défense du territoire et qui assureront également aux autres Membres de la Société des conditions d'égalité pour les échanges et le commerce.

Enfin il y a des territoires, tels que le Sud-Ouest africain et certaines îles du Pacifique austral, qui, par suite de la faible densité de leur population, de leur superficie restreinte, de leur éloignement des centres de civilisation, de leur contiguïté géographique au territoire du Mandataire, ou d'autres circonstances, ne sauraient être mieux administrés que sous les lois du Mandataire, comme une partie intégrante de son territoire, sous réserve des garanties prévues plus haut dans l'intérêt de la population indigène.

Dans tous les cas le Mandataire doit envoyer au Conseil un rapport annuel concernant les territoires dont il a la charge.

Si le degré d'autorité, de contrôle ou d'administration à exercer par le Mandataire n'a pas fait l'objet d'une Convention antérieure entre les Membres de la Société, il sera expressément statué sur ces points par le Conseil.

Une Commission permanente sera chargée de recevoir et d'examiner les rapports annuels des Mandataires et de donner au Conseil son avis sur toutes

Other peoples, especially those of Central Africa, are at such a stage that the Mandatory must be responsible for the administration of the territory under conditions which will guarantee freedom of conscience and religion, subject only to the maintenance of public order and morals, the prohibition of abuses such as the slave trade, the arms traffic and the liquor traffic, and the prevention of the establishment of fortifications or military and naval bases and of military training of the natives for other than police purposes and the defence of territory, and will also secure equal opportunities for the trade and commerce of other Members of the League.

There are territories, such as South-West Africa and certain of the South Pacific Islands, which, owing to the sparseness of their population, or their small size, or their remoteness from the centres of civilisation, or their geographical contiguity to the territory of the Mandatory, and other circumstances, can be best administered under the laws of the Mandatory as integral portions of its territory, subject to the safeguards above mentioned in the interests of the indigenous population.

In every case of mandate, the Mandatory shall render to the Council an annual report in reference to the territory committed to its charge.

The degree of authority, control, or administration to be exercised by the Mandatory shall, if not previously agreed upon by the Members of the League, be explicitly defined in each case by the Council.

A permanent Commission shall be constituted to receive and examine the annual reports of the Mandatories and to advise the Council on all matters

questions relatives à l'exécution des mandats.

relating to the observance of the mandates.

ARTICLE 23.

Sous la réserve, et en conformité des dispositions des Conventions internationales actuellement existantes ou qui seront ultérieurement conclues, les Membres de la Société:

a) s'efforceront d'assurer et de maintenir des conditions de travail équitables et humaines pour l'homme, la femme et l'enfant sur leurs propres territoires, ainsi que dans tous pays auxquels s'étendent leurs relations de commerce et d'industrie, et, dans ce but, d'établir et d'entretenir les organisations internationales nécessaires;

b) s'engagent à assurer le traitement équitable des populations indigènes dans les territoires soumis à leur administration;

c) chargent la Société du contrôle général des accords relatifs à la traite des femmes et des enfants, du trafic de l'opium et autres drogues nuisibles;

d) chargent la Société du contrôle général du commerce des armes et des munitions avec les pays où le contrôle de ce commerce est indispensable à l'intérêt commun;

e) prendront les dispositions nécessaires pour assurer la garantie et le maintien de la liberté des communications et du transit, ainsi qu'un équitable traitement du commerce de tous les Membres de la Société, étant entendu que les nécessités spéciales des régions dévastées pendant la guerre de 1914—1918 devront être prises en considération;

ARTICLE 23.

Subject to and in accordance with the provisions of international conventions existing or hereafter to be agreed upon, the Members of the League:

(a) will endeavour to secure and maintain fair and humane conditions of labour for men, women, and children, both in their own countries and in all countries to which their commercial and industrial relations extend, and for that purpose will establish and maintain the necessary international organisations;

(b) undertake to secure just treatment of the native inhabitants of territories under their control;

(c) will entrust the League with the general supervision over the execution of agreements with regard to the traffic in women and children, and the traffic in opium and other dangerous drugs;

(d) will entrust the League with the general supervision of the trade in arms and ammunition with the countries in which the control of this traffic is necessary in the common interest;

(e) will make provision to secure and maintain freedom of communications and of transit and equitable treatment for the commerce of all Members of the League. In this connection, the special necessities of the regions devastated during the war of 1914—1918 shall be borne in mind;

f) s'efforceront de prendre des mesures d'ordre international pour prévenir et combattre les maladies.

(f) will endeavour to take steps in matters of international concern for the prevention and control of disease.

ARTICLE 24.

Tous les bureaux internationaux antérieurement établis par traités collectifs seront, sous réserve de l'assentiment des Parties, placés sous l'autorité de la Société. Tous autres bureaux internationaux et toutes Commissions pour le règlement des affaires d'intérêt international qui seront créés ultérieurement, seront placés sous l'autorité de la Société.

Pour toutes questions d'intérêt international réglées par des conventions générales, mais non soumises au contrôle de Commissions ou de bureaux internationaux, le Secrétariat de la Société devra, si les Parties le demandent et si le Conseil y consent, réunir et distribuer toutes informations utiles et prêter toute l'assistance nécessaire ou désirable.

Le Conseil peut décider de faire rentrer dans les dépenses du Secrétariat celles de tout bureau ou Commission placé sous l'autorité de la Société.

ARTICLE 25.

Les Membres de la Société s'engagent à encourager et favoriser l'établissement et la coopération des organisations volontaires nationales de la Croix-Rouge, dûment autorisées, qui ont pour objet l'amélioration de la santé, la défense préventive contre la maladie et l'adoucissement de la souffrance dans le monde.

ARTICLE 26.

Les amendements au présent Pacte entreront en vigueur dès leur ratification par les Membres de la Société, dont les Représentants composent le Conseil, et par

ARTICLE 24.

There shall be placed under the direction of the League all international bureaux already established by general treaties if the parties to such treaties consent. All such international bureaux and all commissions for the regulation of matters of international interest hereafter constituted shall be placed under the direction of the League.

In all matters of international interest which are regulated by general conventions but which are not placed under control of international bureaux or commissions, the Secretariat of the League shall, subject to the consent of the Council and if desired by the parties, collect and distribute all relevant information and shall render any other assistance which may be necessary or desirable.

The Council may include as part of the expenses of the Secretariat the expenses of any bureau or commission which is placed under the direction of the League.

ARTICLE 25.

The Members of the League agree to encourage and promote the establishment and co-operation of duly authorised voluntary national Red Cross organisations having as purposes the improvement of health, the prevention of disease and the mitigation of suffering throughout the world.

ARTICLE 26.

Amendments to this Covenant will take effect when ratified by the Members of the League whose Representatives compose the Council and by a majority

majorité de ceux dont les Représentants forment l'Assemblée.

Tout Membre de la Société est libre de ne pas accepter les amendements apportés au Pacte, auquel cas il cesse de faire partie de la Société.

of the Members of the League whose Representatives compose the Assembly.

No such amendment shall bind any Member of the League which signifies its dissent therefrom, but in that case it shall cease to be a Member of the League.

I. Membres Originaires de la Société des Nations Signataires du Traité de Paix.

Etats-Unis d'Ame- rique.	Haiti.
Belgique.	Hedjaz.
Bolivie.	Honduras.
Brésil.	Italie.
Empire Britannique.	Japon.
Canada.	Libéria.
Australie.	Nicaragua.
Afrique du Sud.	Panama.
Nouvelle-Zélande.	Pérou.
Inde.	Pologne.
Chine.	Portugal.
Cuba.	Roumanie.
Equateur.	Etat Serbe-Croate- Slovène.
France.	Siam.
Grèce.	Tchéco-Slovaquie.
Guatémala.	Uruguay.

I. Original Members of the League of Nations Signatories of the Treaty of Peace.

United States of America.	Haiti.
Belgium.	Hedjaz.
Bolivia.	Honduras.
Brazil.	Italy.
British Empire.	Japan.
Canada.	Liberia.
Australia.	Nicaragua.
South Africa.	Panama.
New Zealand.	Peru.
India.	Poland.
China.	Portugal.
Cuba.	Roumania.
Ecuador.	Serb-Kroat-Slovene- State.
France.	Siam.
Greece.	Czecho-Slovakia.
Guatemala.	Uruguay.

Etats Invités à Accéder au Pacte.

Argentine.	Pays-Bas.
Chili.	Perse.
Colombie.	Salvador.
Danemarck.	Suède.
Espagne.	Suisse.
Norvège.	Vénézuéla.
Paraguay.	

States Invited to Accede to the Covenant.

Argentine Republic.	Persia.
Chili.	Salvador.
Colombia.	Spain.
Denmark.	Sweden.
Holland.	Switzerland.
Norway.	Venezuela.
Paraguay.	

II. Premier Secrétaire Général de la Société des Nations. L'Honorable *Sir James Eric Drummond*, K. C. M. G., C. B.

First Secretary General of the League of Nations The Honourable *Sir James Eric Drummond*, K. C. M. G., C. B.

Liite 2.

Käännös.

Kansojen liiton liittosopimus.

Korkeat sopimuksentekijät, joiden mielestä kansainvälisen yhteistyön edistämiseksi sekä rauhan ja turvallisuuden takaamiseksi kansojen välille on tärkeätä hyväksyä eräitä sitoumuksia olemaan ryhtymättä sotaan, ylläpitää avoimia sekä oikeuteen ja kunniaan perustuvia kansainvälisiä suhteita, tarkoin noudattaa kansainvälisen oikeuden sääntöjä, jotka vastedes tunnustetaan hallitusten toiminnan ohjeeksi, ylläpitää oikeutta ja tunnollisesti täyttää kaikki sopimukseen sisältyvät velvollisuudet järjestettyjen yhteiskuntain keskinäisissä suhteissa, hyväksyvät tämän sopimuksen kansojen liiton perustamisesta.

1 artikla.

Kansojen liiton alkuperäisiä jäseniä ovat ne sopimuksen allekirjoittaneet valtat, jotka mainitaan tämän sopimuksen liitteessä, kuin myöskin sanotussa liitteessä mainitut valtiot, jotka tulevat liittymään ilman ehtoja liittosopimukseen, antamalla kahden kuukauden kuluessa sopimuksen voimaan astumisesta sihteeristöön selityksen. Sellaisen selityksen antamisesta on jätettävä ilmoitus liiton muille jäsenille.

Jokainen liitteessä mainitsematon valtio, alusmaa tai siirtomaa, jolla on itsehallinto, voi päästä liiton jäseneksi, jos liittokokous kahden kolmannen osan enemmistöllä puoltaa sen ottamista liittoon, sekä edellytyksellä, että se antaa varmoja takeita vilpittömästä aikomuksestaan noudattaa kansainvälisiä sitoumuksia, ja hyväksyy liiton määräykset sen sotavoimiin ja varustuksiin nähden, armeijan, laivaston ja lentoaseiden suhteen.

Jokainen liiton jäsen saa kaksi vuotta sen jälkeen kuin se on sanoutunut irti, erota liitosta ehdolla, että kaikki sen kansainväliset sitoumukset, niihin luettuna sen eroamisajana tämän sopimuksen mukaan voimassaolevat sitoumukset, ovat täytetyt.

2 artikla.

Liiton tässä sopimuksessa määrättyjä tehtäviä hoitaa edustajain kokous sekä neuvosto, pysyväisen sihteeristön avustamana.

3 artikla.

Edustajainkokouksen muodostavat liiton jäsenten edustajat.

Se kokoontuu määrättyin väliajoin sekä sitaapaitsi joka kerran, kun asianhaarat niin vaativat, paikassa, joka on liiton kotipaikka, tai toisessa paikassa, mikä voidaan siksi määrätä.

Edustajainkokous voi ottaa käsiteltäväksi jokaisen kysymyksen, joka lankeaa sen toiminnan piiriin tai koskee maailmanrauhaa.

Jokaisella liiton jäsenellä saa olla kokouksessa korkeintaan kolme edustajaa ja ainoastaan yksi ääni.

4 artikla.

Neuvoston muodostavat liittoutuneiden ja ja niihin yhtyneiden päävaltain¹⁾ sekä liiton neljän muun jäsenen edustajat. Nämä neljä jäsentä valitsee edustajainkokous vapaasti aikoina, jotka se mielensä mukaan määrää. Siksi kunnes edustajainkokouksen ensi kerran valitsemien liiton neljän jäsenen edustajat on määrätty, tulevat Belgian, Brasilian, Espanjan ja Kreikan edustajat olemaan neuvoston jäseniä.

¹⁾ Versailles'in rauhansopimuksen mukaan tarkoitetaan tällä Yhdysvaltoja, Englantia, Ranskaa, Italiaa ja Japania.

Edustajainkokouksen enemmistön suostumuksella voi neuvosto valita muita liiton jäseniä olemaan pysyväisesti edustettuina neuvostossa. Sellaisella suostumuksella se voi myös lisätä niiden liiton jäsenten lukua, jotka edustajainkokous valitsee olemaan neuvostossa edustettuina.

Neuvosto kokoontuu milloin asianhaarat niin vaativat ja vähintään kerran vuodessa paikassa, joka on liiton kotipaikka tai muussa paikassa, mikä voidaan siksi määrätä.

Neuvosto voi ottaa käsiteltäväksi jokaisen kysymyksen, joka lankeaa liiton toiminnan piiriin tai joka koskee maailmanrauhaa.

Jokainen neuvostossa edustamaton liiton jäsen kutsutaan, kun erityinen sen etuja koskeva kysymys joutuu neuvostoon, lähettämään sinne edustaja, jolla kysymystä käsiteltäessä on oleva siinä puhe- ja äänivalta.

Jokaisella neuvostossa edustetulla liiton jäsenellä on siinä ainoastaan yksi ääni ja yksi edustaja.

5 artikla.

Päätöksen tekeminen edustajainkokouksessa tai neuvostossa vaaditaan, että istunnossa edustetut jäsenet ovat yksimielisiä, ellei erityisen tapauksen varalta ole nimenomaan toisin säädetty tässä sopimuksessa.¹⁾

Kaikki edustajainkokouksen tai neuvoston istunnoissa esilletulevat, menettelytapaa koskevat kysymykset, niihin luettuna valiokuntain asettaminen erinäisten kysymysten selvitystä varten, ratkaisee edustajainkokous tai neuvosto; sellaisia kysymyksiä koskevat päätökset tekevät yksinkertaisella enemmistöllä liiton jäsenet, jotka ovat istunnossa edustettuina.

Kutsun edustajainkokoukseen ja neuvoston ensimmäiseen istuntoon julkaisee Amerikan Yhdysvaltain presidentti.

6 artikla.

Pysyväisellä sihteeristöllä on toimintansa paikassa, joka on liiton kotipaikka. Siihen kuuluvat pääsihteeri ynnä sihteerit ja muu

henkilökunta, jotka huomataan tarpeelliseksi.

Ensimmäisen pääsihteerin nimi on mainittu liitteessä. Vastedes nimittää pääsihteerin neuvosto kokouksen enemmistön suostumuksella.

Sihteeristön sihteerit ja muun henkilökunnan ottaa pääsihteeri neuvoston suostumuksella.

Liiton pääsihteeri on itseoikeutettu edustajainkokouksen ja neuvoston pääsihteeri.

Sihteeristön menot suorittavat liiton jäsenet ja jaetaan niiden kesken samassa suhteessa, kuin Maailmanpostiyhdistyksen kansainvälisen toimiston kustannuksista on määrätty.

7 artikla.

Liiton kotipaikka on Genève. Neuvosto voi milloin tahansa päättää siirtää sen toiseen paikkaan.

Kaikkiin liiton alaisiin tai siihen yhdistettyihin toimiin, niihin luettuna sihteeristö, pääsevät yhtä hyvin miehet kuin naiset.

Liiton jäsenten edustajat sekä liiton virkamiehet, mikäli toimittavat liiton asioita, nauttivat virkatoimissaan diplomaattisia etuoikeuksia ja koskemattomuutta.

Rakennukset ja muu omaisuus, joita liitto tai sen elimet käyttävät tai joita käytetään sen istuntoihin, ovat loukkaamattomia.

8 artikla.

Liiton jäsenet selittävät tunnustavansa, että rauhan säilyttäminen vaatii rajoittamaan kansalliset varustukset siihen vähimpään määrään, mitä tarvitaan kansallisen turvallisuuden vuoksi ja kansainvälisten sitoumusten täyttämiseen yhteisesti toimittamassa.

Neuvosto, ottaen huomioon jokaisen valtion maantieteellisen aseman ja muut valtiolle ominaiset olot, laatii sellaisen rajoituksen toimeenpanemiseen suunnitelmat, jotka alistetaan eri hallitusten tutkittavaksi ja ratkaistavaksi.

¹⁾ Versailles'in rauhansopimus 28 p:ltä kesäkuuta 1919.

Nämä suunnitelmat otetaan ainakin joka kymmenes vuosi uudelleen tutkittavaksi sekä, jos niin havaitaan tarpeelliseksi, muutettavaksi.

Sittenkun eri hallitukset ovat ne hyväksyneet, ei siten säädettyä varustusten määrää saa ilman neuvoston myöntymistä suurentaa.

Liiton jäsenet, jotka katsovat että ampu- ja sotatarpeiden yksityinen valmistus antaa aihetta vakaviin epäilyksiin, jättävät neuvoston harkittavaksi, miten sellaisen yksityisen valmistuksen vahingolliset vaikutukset voitaisiin estää, jolloin otetaan riittävästi huomioon sellaisten liiton jäsenten tarpeet, jotka eivät itse kykene valmistamaan turvallisuuttaan varten vaadittavia ampu- ja sotatarpeita.

Liiton jäsenet sitoutuvat aivan avoimesti ja täydellisesti antamaan toisilleen kaikki tiedot varustustensa laajuudesta, armeija-, laivasto- ja ilma-aseohjelmistaan sekä oloista niissä teollisuuslaitoksissa, joita voidaan käyttää sotatarpeisiin.

9 artikla.

Perustetaan pysyväinen komissioni opastamaan neuvostoa 1 ja 8 artiklan määräysten toteuttamisessa sekä yleensä sotilas- ja merikysymyksissä kuin myöskin ilmailulaitosta koskeissa kysymyksissä.

10 artikla.

Liiton jäsenet sitoutuvat kunnioittamaan ja kaikkia ulkoa tulevia hyökkäyksiä vastaan ylläpitämään liiton kaikkien jäsenten alueellista loukkaamattomuutta ja nykyistä valtiollista riippumattomuutta. Jos sellainen hyökkäys tapahtuu, tai on olemassa sellaisen hyökkäyksen uhka tai vaara, ottaa neuvosto harkittavakseen, millä tavoin puheenalainen sitoumus on täytettävä.

11 artikla.

Täten selitetään nimenomaan, että jokainen sota tai sodan uhka, riippumatta siitä

koskeeko se välittömästi jotain liiton jäsentä, koskee koko liittoa, sekä että liiton tulee ryhtyä niihin toimenpiteisiin, jotka havaitaan sopiviksi ja ovat omiansa tehoisesti turvaamaan rauhan valtioiden välillä. Sellaisessa tapauksessa pääsihteeri kutsuu heti kokoon neuvoston kenen liiton jäsenen pyynnöstä tahansa.

Sitäpaitsi selitetään, että jokaisen liiton jäsenen on kiinnitettävä ystävällisesti edustajainkokouksen tai neuvoston huomiota jokaiseen seikkaan, joka on sen laatuinen, että se vaikuttaa epäsuotuisasti kansainvälisiin suhteisiin sekä sen johdosta uhkaa häiritä rauhaa tai hyvää yhteisymmärrystä kansojen välillä, mihin rauha perustuu.

12 artikla.

Liiton jäsenet sopivat siitä, että jos niiden välillä syntyy jokin riita, joka on omiansa aiheuttamaan välien rikkoutumisen, ne lykkäävät sen joko sovinto-oikeuteen tai myös neuvoston tutkittavaksi. Ne ovat myös siitä yksimielisiä, etteivät ne missään tapauksessa ryhdy sotaan, ennenkuin kolme kuukautta on kulunut oikeuden päätöksestä tai neuvoston lausunnosta.

Kaikissa niissä tapauksissa, joita tarkoitetaan tässä artiklassa, on tuomio annettava kohtuullisessa ajassa ja neuvoston lausunnon tulee olla valmis kuudessa kuukaudessa siitä kuin asia siihen lykättiin.

13 artikla.

Liiton jäsenet sopivat siitä, että milloin niiden välillä syntyy riita, joka niiden mielestä soveltuu oikeuden ratkaistavaksi ja jota ei voi saada diplomaattista tietä tyydyttävästi järjestetyksi, koko riita lykätään oikeuden käsiteltäväksi.

Riitoihin, jotka yleensä soveltuvat oikeuden ratkaistavaksi, selitetään kuuluvan ne, jotka koskevat sopimusten tulkintaa, kansainvälisen oikeuden kysymyksiä, jonkun sellaisen seikan olemassaoloa, mikä todettuna merkitsisi kansainvälisen sitoumuksen

syryttämistä, tai sen hyvityksen suuruutta ja laatua, mikä on annettava, jos sellainen sitoumus on syrytetty.

Oikeus, johon juttu lykätään, on oleva se, josta erityisessä tapauksessa asianosaiset sopivat, tai joka on säädettyä niiden välisissä aikaisemmissa sopimuksissa.

Liiton jäsenet sitoutuvat rehellisesti noudattamaan annettua tuomiota sekä olemaan ryhtymättä sotaan ketään liiton jäsentä vastaan, joka alistuu tuomioon. Jos asianosainen laiminlyö noudattaa tuomiota, ehdottaa neuvosto toimenpiteitä, joilla tuomio saadaan pannuksi täytäntöön.

14 artikla.

Neuvoston tehtäväksi annetaan laatia ehdotus pysyvän kansainvälisen oikeuden perustamiseksi ja alistaa se liiton jäsenten hyväksyttäväksi. Tämä oikeus on oleva pätevä tuomitsemaan kaikissa kansainvälistä luonnetta olevissa riita-asioissa, jotka asianosaiset ovat siihen alistaneet. Sen tulee sitäpaitsi antaa lausunto jokaisesta riidasta tai kysymyksestä, jonka neuvosto tai kokous siihen lykkää.

15 artikla.

Siltä varalta että liiton jäsenten välillä syntyy riita, joka näyttää voivan viedä niiden välien rikkoutumiseen, ja tätä riitaa ei ole lykätty oikeuteen 13 artiklan mukaan, sopivat liiton jäsenet siitä, että asia lykätään neuvostoon. Siihen tarkoitukseen riittää, että asianosainen ilmoittaa pääsihteerille riidan olemassaolosta, minkä jälkeen tämän on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimiin asian täydelliseksi selvittämiseksi ja tutkimiseksi.

Asianosaisten pitää mahdollisimman pian esittää vaatimuksensa ynnä kaikki tosiasiat ja asiakirjat, joilla on merkitystä niiden arvoilemiseen. Neuvosto voi kohta määrätä, että se, mitä on siten esitetty, on julkaisettava.

Neuvoston asiana on koettaa saada riita sovitetuksi. Jos se onnistuu julkaisee neuvosto niin laajan selostuksen kuin se katsoo sopivaksi, mikä sisältää riitaa koskevat tosiasialliset seikat, selitykset, jotka voivat siitä johtua, sekä sovintoehdot.

Jollei riitaa ole voitu sopia, laatii ja julkaisee neuvosto esityksen, joka on tehty äänestyksen jälkeen joko yksimielisesti tai enemmistön päätöksestä, ja jonka tulee sisältää, paitsi selostusta riitaan liittyvistä seikoista, ne ratkaisuehdotukset, jotka neuvosto pitää oikeudenmukaisina ja tähän tapaukseen soveltuvina.

Jokainen neuvostossa edustettu liiton jäsen voi samaten julkaista esityksen riitaa koskevasta todellisesta asianlaidasta, vieläpä omine johtopäätöksineen.

Jos neuvoston esitys on hyväksytty yksimielisesti, kuitenkin ottamatta lukuun ääniä, jotka asianosaisten edustajat antavat, sitoutuvat liiton jäsenet olemaan ryhtymättä sotaan asianosaista vastaan, joka ottaa noudattakseen esitykseen sisältyvää johtopäätöstä.

Siinä tapauksessa, että neuvoston ei ole onnistunut saada esitykselleen jäsenten yksimielistä kannatusta, riitelevien asianosaisten edustajat lukuunottamatta, pidättävät liiton jäsenet itselleen oikeuden menetellä niin kuin ne katsovat välttämättömäksi oikeuden ja oikeudenmukaisuuden säilyttämiseksi.

Jos yksi asianosainen väittää ja neuvosto tunnustaa, että riita koskee kysymystä, joka kansainvälisen oikeuden mukaan on tämän riitapuolen yksinään ratkaistavissa, on neuvosto toteava sen esityksessään, suosittelematta tällöin mitään määrättyä ratkaisua.

Neuvosto voi kaikissa tässä artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa lykätä riidan edustajain kokoukseen. Asianosaisen pyynnöstä lykätään riita myös edustajain kokoukseen, jos sellainen pyyntö esitetään neljässätoista päivässä riidan lykkäämisestä neuvostoon.

Kun juttu on lykätty edustajain kokoukseen, sovelletaan tämän ja 12 artiklan määräyksiä neuvoston toiminnasta ja toimivalta lasta edustajain kokouksen toimintaan ja toimivaltaan; kuitenkin niin että esityksellä, jonka on antanut edustajain kokous ja jonka puolesta äänestävät siinä olevat niiden liiton jäsenten edustajat, jotka ovat neuvostossa edustettuina, sekä liiton muiden jäsenten enemmistö, asianosaisten edustajia lukuunottamatta, katsotaan olevan sama vaikutus, kuin esityksellä, jonka neuvoston jäsenet ovat hyväksyneet yksimielisesti, asianosaisten edustajia lukuunottamatta.

16 artikla.

Jos liiton jäsen ryhtyy sotaan vastoin 12, 13 tai 15 artiklan mukaisia sitoumuksiaan, on puheenalaisen valtion, sillä katsottava ilman muuta tehneen sotateon liiton kaikkia muita jäseniä vastaan. Nämä sitoutuvat heti kohta katkaisemaan kaikki kaupallista tai rahallista laatua olevat suhteet sopimuksenrikkoneen valtion kanssa, kieltämään kaiken yhteyden kansalaistensa ja puheenalaisen valtion kansalaisten välillä sekä estämään kaiken rahallista, kaupallista tai henkilökohtaista laatua olevan yhteyden tämän valtion kansalaisten ja jokaisen muun valtion kansalaisten välillä siitä riippumatta, kuuluuko se liittoon vai ei.

Sellaisessa tapauksessa on neuvoston asiana ehdottaa eri hallituksille, joita asia koskee, millä maa-, meri- tai ilmasotavoimilla liiton eri jäsenten on avustettava aseellisia voimia, joita tullaan käyttämään liittositoumusten ylläpitämiseksi.

Liiton jäsenet sopivat edelleen siitä, että ne sovelluttaessaan tämän artiklan edellyttämiä taloudellisia toimenpiteitä tukevat keskinäisesti toisiaan, vähentääkseen niin paljon kuin mahdollista niistä johtuvia tappioita ja haittoja. Niiden on samoin keskinäisesti tuettava toisiaan vastustaessaan eri toimenpiteitä, jotka sopimuksenrikkonut valtio voi kohdistaa johonkin niistä. Niiden on

edelleen ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin helpottaakseen kunkin valtionsa alueella, sen liiton jäsenen sotavoimien vapautta kauttakulkua, joka ottaa osaa yhteisiin toimenpiteisiin liittositoumusten ylläpitämiseksi.

Jokainen liiton jäsen, joka on rikkonut jonkin liittosopimuksesta johtuvan sitoumuksen, suljettakoon pois liitosta neuvoston tekemällä päätöksellä, jota kaikkien muiden neuvostossa edustettujen liiton jäsenten edustajat ovat kannattaneet.

17 artikla.

Jos riita syntyy kahden valtion välillä, joista ainoastaan toinen on liiton jäsen, tai valtioiden välillä, joista ei kumpikaan kuulu liittoon, kutsutaan se tai ne valtiot, jotka eivät kuulu liittoon, riidan ratkaisemiseksi ehdoilla, jotka neuvosto voi katsoa oikeudenmukaisiksi, ottamaan täyttääkseen sitoumukset, jotka ovat yhdistettyjä liiton jäsenyyteen. Jos sellaiseen kutsuun on suostuttu, sovelletaan 12—16 artiklain määräyksiä, mukaelemalla niitä siksi kuin neuvosto katsoo tarpeelliseksi.

Sittenkun kutsu on julkaistu, alkaa neuvosto kohta selvittää riitaa sekä ehdottaa toimenpiteitä, jotka puheenalaisessa tapauksessa voivat näyttää sopivimmilta ja vaikuttavimmilta.

Jos kutsuttu valtio kieltäytyy ottamasta riidan ratkaisemiseksi täyttääkseen sitoumuksia, jotka ovat yhdistettyjä liiton jäsenyyteen, ja ryhtyy sotaan jotain liiton jäsentä vastaan, katsotaan 16 artiklan määräysten olevan sovellettavissa kutsuttua valtiota vastaan.

Jos molemmat asianosaiset kutsun saatuaan kieltäytyvät riidan sopimiseksi ottamasta täyttääkseen sitoumuksia, jotka ovat yhdistettyjä liiton jäsenyyteen, on neuvoston ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin sekä esitettävä sellaisia ehdotuksia, jotka ovat omiansa estämään vihollisuuksia ja viemään riidan ratkaisuun.

18 artikla.

Jokainen sopimus tai kansainvälistä luonnetta oleva velvoitus, jonka tästä lähin joku liiton jäsen tekee tai ottaa täyttääkseen, on heti kohta merkittävä sihteeristön kirjoihin sekä tämän julkaistava niin pian kuin mahdollista. Mikään sellainen kansainvälinen sopimus tai velvoitus ei ole sitova, ennenkuin se on kirjoihin merkitty.

19 artikla.

Edustajainkokous voi aika ajoin ehdottaa liiton jäsenille, että otetaan uudelleen tutkittavaksi sopimukset, jotka ovat käyneet soveltumattomiksi, kuin myöskin sellaiset kansainväliset suhteet, joiden jatkuminen voisi olla vaarana maailmanrauhalle.

20 artikla.

Liiton jäsenet tunnustavat itsekukin puolestaan, että tällä liittosopimuksella lakkautetaan kaikki kahden tai useamman sen jäsenen välillä olevat sitoumukset tai välipuheet, jotka eivät sovellu liittosopimuksen määräyksiin, ja ne sitoutuvat juhlallisesti olemaan tästedes menemättä mihinkään sellaiseen sitoumukseen.

Jos joku liiton jäsen ennen siihen yhtymistään on mennyt sitoumuksiin, jotka eivät sovellu liittosopimukseen, on tämän jäsenen heti kohta ryhdyttävä toimenpiteisiin saadakseen puheenalaisista sitoumuksista vapautuksen.

21 artikla.

Kansainvälisten sopimusten, sellaisten kuin sovinto-oikeudenvälikirjain ja välipuheiden, jotka koskevat eräitä aloja, niinkuin Monroe-doktrinia, ja joiden tarkoituksena on turvata rauhan säilyminen, ei ole katsottava olevan ristiriidassa minkään tämän sopimuksen määräyksen kanssa.

22 artikla.

Siirtomaihin ja alueihin nähden, jotka maailmansodan johdosta ovat lakanneet ole-

masta niiden valtioiden suvereniteetin alaisia, jotka aikaisemmin niitä hallitsivat, ja joissa asuu kansoja, jotka eivät vielä kykene nykyaikaisessa maailmassa vallitsevissa vaikeissa oloissa itse huolehtimaan eduistaan, tulee noudattaa sitä periaatetta, että näiden kansojen hyvinvointi ja kehitys on sivistyneen maailman pyhänä tehtävänä, ja että liittosopimukseen on otettava takeita tämän tehtävän täyttämistä.

Paras tapa toteuttaa tämä periaate on, että sellaisen kansain holhous uskotaan sivistyneille kansakunnille, jotka apulähteitensä, kokemuksensa tai maantieteellisen asemansa puolesta paraiten kykenevät ottamaan itselleen tämänlaatuisen vastuun, ja jotka ovat siihen halukkaita, sekä että puheenalaiset kansakunnat liiton puolesta ja sen valtuutettuina harjoittavat tätä holhoutta.

Valtuuden (mandaatin) luonteen täytyy vaihdella kansan kehityskannan, alueen maantieteellisen aseman ja taloudellisten ehtojen sekä muiden samallaisten seikkain mukaan.

Eräät yhdyskunnat, jotka aikaisemmin kuuluivat Turkin valtakuntaan, ovat saavuttaneet sellaisen kehitysasteen, että niiden asema riippumattomina kansakuntina voidaan toistaiseksi tunnustaa, kuitenkin niin että ne, kunnes itse kykenevät huolehtimaan eduistaan, hallintoaan varten saavat neuvoja ja apua valtuutetulta valtiolta. Sellaista valtiota valittaessa otetaan ensi sijassa näiden yhdyskuntain toivomukset huomioon.

Muut kansat, eritotenkin Keski-Afrikan, ovat sellaisella asteella, että valtuutetun valtion täytyy olla vastuussa alueen hallinnosta ehtojen mukaan, jotka estävät sellaiset väärinkäytöt kuin orjakaupan, asekaupan sekä väkijuomain kaupan, takaavat oman tunnon- ja uskonnonvapauden, ainoastaan sillä rajoituksella, jonka tekee välttämättömäksi yleisen järjestyksen ja siveellisyyden ylläpitäminen ehkäistä linnoitusten ja sotilaallisten tai meritukikohtain rakentaminen

sekä alkuasukasten harjoitus aseiden käytössä muuta kuin järjestyksen ylläpitoa ja alueen puolustusta varten, sekä turvata kaikille liittoon kuuluville valtioille samat mahdollisuudet kauppaan ja liikenteeseen.

Vihdoin on alueita, sellaisia kuin Lounais-Afrika ja eräät Tyynen meren eteläisen osan saaret, jotka vähäiseen väestötiheYTEensä tai suuruuteensa, sivistyksen keskuksista kaukana olevaan asemaansa ja siihen nähden, että ne rajoittuvat valtuutettuun valtioon, tai muiden seikkain vuoksi, paraiten voidaan hoitaa valtuutetun valtion lakien alaisina puheenalaiseseen valtioon kiinteästi kuuluvana osana, ollen voimassa ne takeet alkuasukasten eduista, jotka edellä mainitaan.

Kaikissa niissä tapauksissa, joissa tässä artiklassa säädetyllä tavalla on annettu valtuus, tulee valtuutetun valtion, antaa vuosittain neuvostolle kertomus sen huolenpitoon uskotusta alueesta.

Valtuutetun valtion toimivallan, valvonnan ja hallinnon laajuus on jokaisessa eri tapauksessa, jollei siitä ennakolta ole liiton jäsenten välillä sovittu, neuvoston nimenomaan ilmoitettava.

Perustetaan pysyväinen komissioni, jonka tehtävänä on vastaanottaa ja tarkastaa valtuutettujen valtioiden vuotuiset kertomukset sekä opastaa neuvostoa lausunnoilla kaikkien kysymysten suhteen, jotka koskevat uskottujen tehtävien (mandaattien) täyttämistä.

23 artikla.

Kansainvälisten sopimusten määräysten varassa, jotka jo ovat voimassa tai jotka tämän jälkeen voidaan tehdä, ja seillaisten määräysten mukaisesti, liiton jäsenet selittävät seuraavaa:

a) ne tulevat tekemään parhaansa turvatakseen ja ylläpitääkseen oikeudenmukaiset ja humaniset työehdot miehille, naisille ja lapsille omilla valtioalueillaan kuin myöskin jokaisessa muussa maassa, jonka kanssa

niillä on kaupallisia ja teollisuussuhteita, ja tässä tarkoituksessa perustamaan ja kannattamaan sopivia kansainvälisiä järjestöjä;

b) sitoutuvat siihen, että niiden hallinnonalaisten alueiden alkuasukkaille taataan oikeudenmukainen kohtelu;

c) jättävät liitolle ylivalvonnan sopimusten noudattamiseen, jotka koskevat valkoista orjakauppaa, lapsikauppaa sekä opiumi- ja muiden vahingollisten rohdosten kauppaa;

d) jättävät liitolle ylivalvonnan ase- ja ampumatarvekauppaan maiden kanssa, joissa sellaisen kaupan valvonta on yleisen edun kannalta välttämätön;

e) ryhtyvät tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta saataisiin aikaan ja ylläpidettäisiin liikeneuvojen ja kauttakulun vapaus sekä kohdeltaisiin oikeudenmukaisesti kaikkien liiton jäsenten kauppaa, jolloin otetaan huomioon 1914—1918 vuosien sodan hävittämien alueiden erityiset tarpeet;

f) tulevat tekemään parhaansa, jotta kansainvälistä tietä voitaisiin ryhtyä toimenpiteisiin tautien estämiseksi ja vastustamiseksi.

24 artikla.

Kaikki kansainväliset toimistot, jotka jo on perustettu yleisillä sopimuksilla, asetetaan liiton johdon alaisiksi, edellyttämällä, että sopimuksen tehneet valtiot siihen suostuvat. Sama on oleva kaikkien toimistojen ja komissionien laita, jotka vastedes voidaan perustaa kansainvälisiä etuja koskevien kysymysten järjestämiseksi.

Kaikista kansainvälisiä etuja koskevista kysymyksistä, jotka järjestetään yleisillä sopimuksilla, mutta joita ei ole asetettu kansainvälisten toimistojen tai komissionien ylivalvontaan, on liiton sihteeristö, jos sopimuksen tehneet valtiot sitä pyytävät ja neuvosto siihen suostuu, keräävä ja jakava kaiken merkityksellisen tietoaimeiston sekä antava kaikkea muuta avustusta, joka ehkä havaitaan tarpeelliseksi tai suotavaksi.

Neuvosto voi määrätä, että liiton alaisen toimiston ja komissionin kustannukset sisältyvät sihteeristön menoihin.

25 artikla.

Liiton jäsenet sitoutuvat rohkaisemaan ja suosimaan sellaisten vapaaehtoisten kansallisten, asianomaisesti auktorisoitujen, Punaisen ristin järjestöjen muodostamista ja keskinäistä yhteistoimintaa, joiden tarkoituksena on parantaa terveydentilaa, ehkäistä tautoja ja lieventää kärsimystä maailmassa.

26 artikla.

Tämän liittosopimuksen muutokset astuvat voimaan, kun ne liiton jäsenet, joiden edustajat muodostavat neuvoston, sekä niiden jäsenten enemmistö, joiden edustajat muodostavat edustajainkokouksen, ovat ne ratifioineet.

Jokaisen liiton jäsenen vapaassa vallassa on olla hyväksymättä muutoksia, jotka on tehty liittosopimukseen, mutta se lakkaa siinä tapauksessa kuulumasta liittoon.

Liittosopimuksen liite.

I. Kansojen liiton alkuperäiset jäsenet. Valtiot, jotka ovat allekirjoittaneet rauhansopimuksen:

Amerikan Yhdysvallat.	Uusi Seelanti.	Hadjaz.	Portugali.
Belgia.	Intia.	Honduras.	Rumania.
Bolivia.	Kiina.	Italia.	Serbia-Kroatia-Slavonia.
Brasilia.	Kuuba.	Japani.	Siam.
Brittein valtakunta.	Equador.	Liiberia.	Serbialais-Kroatilais-Slovenialaisvaltio.
Kanada.	Ranska.	Nicaragua.	Tshekko-Slovakia.
Australia.	Kreikka.	Panama.	Uruguay.
Etelä-Afrika.	Guatemala.	Peru.	
	Haiti.	Puola.	

Valtiot, jotka kutsutaan yhtymään liittosopimukseen:

Argentiina.	Tanska.	Paraguay.	Espanja.
Chile.	Hollanti.	Persia.	Ruotsi.
Columbia.	Norja.	Salvador.	Sveitsi.
			Venezuela.

II. Kansojen liiton ensimmäinen pääsihteeri: The Honourable Sir James Eric Drummond, K. C. M. G., C. B.

Liite 3.

**Versailles'ssa 28 p:nä kesäkuuta 1919 tehdyn rauhansopimuksen työehtojen
säännöstelyä koskevat kohdat**

I o s a.

Kansojen liiton säännöt.

23 artikla.

Kansainvälisten sopimusten määräysten varassa, jotka jo ovat voimassa tai jotka tämän jälkeen voidaan tehdä, ja sellaisten määräysten mukaisesti, liiton jäsenet selittävät seuraavaa:

a) ne tulevat tekemään parhaansa turvataksaan ja ylläpitääkseen oikeudenmukaiset ja humaniset työehdot miehille, naisille ja lapsille omilla valtioalueillaan kuin myöskin jokaisessa muussa maassa, jonka kanssa niillä on kaupallisia ja teollisuussuhteita, ja tässä tarkoituksessa perustamaan ja kannattamaan sopivia kansainvälisiä järjestöjä;

XIII o s a.¹⁾**Työ.**

I osasto.

Työsuhteiden järjestely.

Kun kansojen liiton tarkoituksena on aikaansaada yleinen rauha ja kun sellainen rauha saattaa perustua vain yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden pohjalle;

koska nykyiset työolot ovat sellaisia, että suuri joukko ihmisiä kärsii vääryyttä, köyhyyttä ja puutetta, mistä johtuu rauhaa ja sopuointua maailmassa uhkaavaa tyytymättömyyttä, ja on välttämättömän tarpeel-

lista parantaa näitä suhteita, esim. säännöstelemällä työaikaa, määräämällä pisimmän työajan päivää ja viikkoa kohti, järjestelmällä työvoiman hankintaa, vastustamalla työttömyyttä, takaamalla elämää varten riittävän palkan, suojelemalla työntekijää ammatti- ja muita tauteja sekä työssä sattuvia tapaturmia vastaan, antamalla suojelusta lapsille, nuorille henkilöille ja naisille, järjestämällä vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeitä, suojelemalla ulkomailla työskentelevien työntekijäin etuja, tunnustamalla yhdistymisvapauden ammatillisilla aloilla, järjestämällä ammatillisen ja muun teknillisen opetuksen sekä muilla samallaisilla keinoilla;

koska jonkun kansan laiminlyönti toteuttaa todella inhimilliset työehdot on omiaan vaikeuttamaan muitten kansojen ponnistuksia parantaa työntekijöitten asemaa omissa maissaan;

ovat korkeat sopimuskumppanit, oikeudenmukaisuuden ja inhimillisyyden tunteen elähyttämistä sekä toivoen siten luovansa pysyvän rauhan maailmaan, tehneet seuraavan sopimuksen:

I LUKU.

Järjestöt.

1 § (387). Johdannossa kehitetyn ohjelman toteuttamista varten luodaan pysyvä järjestö (International labor organization, Organisation internationale du travail).

¹⁾ Tämän osan pykälät on numeroitu itsenäisesti, mutta samalla mainitaan sulkumerkkien välissä sopimuksen pykäläin numerot.

Kansojen liiton alkuperäiset jäsenet ovat myös tämän järjestön allkeperäisiä jäseniä ja vastaisuudessa tuottaa jäsenyys kansojen liitossa myös jäsenyyden samotussa järjestössä.

2 § (388). Pysyvään järjestöön kuuluu:

1. Jäsenvaltioiden edustajien yleinen konferenssi (General conference, Conférence générale);

2. Kansainvälinen työtoimisto (International labor office, Bureau international du Travail), joka työskentelee 7 (393) §:ssä säädetyn hallintoneuvoston alaisena.

3 § (389). Jäsenvaltioiden edustajien yleinen konferenssi kokoontuu tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Siihen on jokainen Jäsenvaltio oikeutettu lähettämään neljä edustajaa, joista kahden tulee olla hallituksen edustajia sekä muista kahdesta toisen Jäsenvaltion työnantajien ja toisen Jäsenvaltion työntekijöiden edustajia.

Kunkin edustajan mukana saa seurata korkeintaan kaksi neuvonantajaa kutakin kokouksen päiväjärjestykseen otettua asiaa kohden. Jos konferenssissa on keskusteltavana erikokoisesti naisia koskevia kysymyksiä, tulee ainakin yhden neuvonantajiksi määrätystä henkilöistä olla nainen.

Jäsenvaltiot sitoutuvat määräämään ne teknilliset edustajat ja neuvonantajat, jotka eivät edusta hallitusta, yksissä neuvoin edustavimpien ammatillisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa asianomaisessa maassa, edellyttäen että sellaisia järjestöjä on olemassa.

Neuvonantajalla ei ole puhevaltaa muuten kuin sen edustajan pyynnöstä, jota hän avustaa, ja konferenssin puheenjohtajan erikoisella suostumuksella; neuvonantajat eivät ole äänioikeutettuja.

Edustaja voi määrätä yhden mukanaan olevista neuvonantajista sijaisekseen ilmoittamalla siitä kirjallisesti puheenjohtajalle, ja sellainen sijaisedustaja on oikeutettu ottamaan osaa keskusteluihin ja äänestyksiin.

Asianomaisen Jäsenvaltion hallituksen on ilmoitettava kansainväliselle työtoimistolle edustajien ja neuvonantajien nimet.

Edustajien ja neuvonantajien valtakirjat tarkastaa konferenssi, joka kahden kolmasosan enemmistöllä läsnäolevien edustajien äänistä voi kieltäytyä hyväksymästä edustajaa tai neuvonantajaa, jota ei konferenssin mielestä ole valittu tämän pykälän määräysten mukaisessa järjestyksessä.

4 § (390). Jokainen edustaja on oikeutettu erikseen äänestämään kaikissa kysymyksissä, jotka ovat olleet konferenssissa käsiteltävinä.

Jos jokin Jäsenvaltio ei ole lähettänyt toista niistä edustajista, jotka eivät edusta hallitusta, on toinen edustaja, joka ei edusta hallitusta, oikeutettu ottamaan osaa keskusteluihin, mutta ei äänestyksiin.

Jos konferenssi sillä 3 (389) pykälän mukaan olevan vallan nojalla on kieltäytynyt hyväksymästä jotakin Jäsenvaltioiden edustajista, sovellettaakoon tämän pykälän määräyksiä, ikäänkuin sanottua edustajaa ei olisi ensinkään valittu.

5 § (391). Konferenssi kokoontuu paikkaan, missä kansojen liitolla on kotipaikka, tai muuhun paikkaan, minkä konferenssi edellisessä kokouksessaan päättää kahden kolmasosan enemmistöllä läsnäolevien edustajien antamista äänistä.

6 § (392). Kansainvälisen työtoimiston tulee sijaita samalla paikalla kuin kansojen liiton ja olla tämän liiton elimenä.

7 § (393). Kansainvälinen työtoimisto työskentelee hallintoneuvoston (Governing body, Conseil d'administration) alaisena, jonka muodostavat 24 seuraavassa järjestyksessä määrättyä jäsentä:

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston muodostavat:

kaksitoista jäsentä, jotka edustavat hallituksia;

kuusi jäsentä, jotka työnantajaedustajat konferenssissa valitsevat;

kuusi jäsentä, jotka toimihenkilöitä ja työntekijöitä konferenssissa edustavat henkilöt valitsevat.

Hallituksia edustavista kahdestatoista jäsenestä määräävät kahdeksan ne Jäsenvaltiot, jotka teollisessa suhteessa ovat tärkeimpiä, sekä neljä jäsentä ne Jäsenvaltiot, jotka hallitusten edustajat ovat määränneet kokouksessa, mihin eivät yllämainittujen kahdeksan Jäsenvaltion edustajat ota osaa.

Jos siitä, mitkä Jäsenvaltiot on katsottava teollisessa suhteessa tärkeimmiksi, syntyy erimielisyyttä, ratkaisee sen kansojen liiton neuvosto.

Hallintoneuvoston jäsenten toimiaika on kolme vuotta. Avoimeksi tulevien paikkojen täyttämistä ja muita samantapaisia asioita koskevia kysymyksiä saattaa hallintoneuvosto ratkaista edellytyksellä, että toimenpiteelle saadaan konferenssin hyväksyminen.

Hallintoneuvosto valitsee yhden jäsenistään puheenjohtajaksi ja vahvistaa itselleen työjärjestyksen. Se määrää itse kokousaikansa. Erikoinen kokous on pidettävä, kun vähintään kymmenen hallintoneuvoston jäsentä sitä kirjallisesti pyytää.

8 § (394). Kansainvälistä työtoimistoa hoitaa hallintoneuvoston valitsema johtaja, jolle hallintoneuvosto laatii johtosäännöt ja joka on hallintoneuvostolle vastuussa toimiston hoidosta sekä kaikkien muitten tehtävien suorituksesta, joita hänelle voidaan uskoa.

Johtaja tai hänen varamiehensä saavat olla läsnä kaikissa hallintoneuvoston istunnoissa.

9 §. (395). Kansainvälisen työtoimiston henkilökunnan asettaa johtaja. Siihen on mikäli mahdollista ja huomioonottaen toimiston työtehokkuus valittava eri kansallisuutta olevia henkilöitä. Määrätyn luvun henkilökuntaa tulee olla naisia.

10 §. (396). Kansainvälisen työtoimiston tehtävä on koota ja levittää kaikkia työntekijäin olojen ja työehtojen kansainvä-

listä säännöstelyä koskevia tietoja sekä erittain toiselta puolen kiinnittää huomiota niihin kysymyksiin, jotka esitetään konferenssille kansainvälisten sopimusten tekemistä varten ja toiselta puolen suorittaa konferenssin määräämiä erikoistutkimuksia.

Toimiston tulee valmistaa päiväjärjestys konferenssin istuntoja varten.

Toimiston tulee tämän sopimuksen tässä osastossa olevien määräysten mukaan täyttää ne kansainvälisiä erimielisyyksiä koskevat tehtävät, jotka voivat sille kuulua.

Sen tulee toimittaa sekä ranskan, englannin ja kaikilla muilla kielillä, mitkä hallintoneuvosto katsoo sopiviksi, julkaisua aikakauskirjaa, jossa käsitellään teollisuus- ja työkysymyksiä, joilla on kansainvälinen merkitys.

Paitsi tässä pykälässä mainittuja tehtäviä tulee toimiston yleensä suorittaa niitä tehtäviä ja käyttää sitä toimivaltaa, minkä konferenssi sille uskoo.

11 §. (397). Niiden Jäsenvaltioiden ministeriöiden, jotka käsittelevät sosiaalisia kysymyksiä, tulee kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvostossa olevan asianomaisen hallituksen edustajan välityksellä tai, siinä tapauksessa ettei sellaista edustajaa ole, muun asianomaisen hallituksen siihen määräämän ja valitseman elimen välityksellä olla suoranaisessa yhteydessä johtajan kanssa.

12 §. (398). Kansainvälinen työtoimisto voi pyytää kansojen liiton pääsihteerin apua kaikissa asioissa, joissa sellaista apua voidaan antaa.

13 §. (399). Jokainen Jäsenvaltio suorittaa tarvittaessa edustajien ja asiantuntijain sekä sen hallintoneuvostossa olevien edustajien matka- ja ylläpitokustannukset.

Kaikki muut kansainvälisestä työtoimistosta ja konferenssin tai hallintoneuvoston istunnoista johtuvat menot suorittaa kansojen liiton pääsihteeri johtajalle liiton varoista.

Johtaja on kansojen liiton pääsihteerille vastuussa kaikkien hänelle tämän pykälän

määräysten mukaisesti uskottujen varojen käyttämisestä.

II LUKU.

Toiminta.

14 § (400). Hallintoneuvoston tulee laatia päiväjärjestys konferenssin istuntoja varten tutkittuaan kaikki jonkun Jäsenvaltion hallituksen tai jonkun 3 (389) pykälän mukaan asetetun järjestön jättämät sellaista asiaa koskevat ehdotukset, jotka voidaan ottaa päiväjärjestykseen.

15 § (401). Johtaja on konferenssin sihteeri; hänen tulee neljää kuukautta ennen jokaista istuntoa pitää huoli istunnon päiväjärjestyksen esittämisestä jokaiselle Jäsenvaltiolle sekä näiden välityksellä edustajille, jotka eivät ole hallituksen edustajia, niin pian kuin nämä ovat valitut.

16 § (402). Jokaisen Jäsenvaltion hallituksella on oikeus tehdä vastalause jonkun tahi joidenkin asiain päiväjärjestykseen ottamista vastaan. Sellaisen vastalauseen syyt on mainittava johtajalle osotetussa perustelussa lausunnossa, josta johtajan tulee antaa tieto pysyvän järjestön Jäsenvaltioille.

Asiat, joita vastaan on tehty vastalause, jäävät siitä huolimatta päiväjärjestykseen, jos konferenssi tekee siitä päätöksen kahden kolmasosan enemmistöllä läsnäolevien edustajien antamista äänistä.

Jokainen kysymys, jonka konferenssi kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä päättää toisin kuin edellisessä kohdassa edellytetyllä tavalla ottaa harkittavaksi, on otettava seuraavan istunnon päiväjärjestykseen.

17 § (403). Konferenssi laatii itse työjärjestyksensä; se valitsee puheenjohtajansa; se voi asettaa erikoisvaliokuntia laatimaan mietintöjä asioista, joiden se katsoo kaipaavan selvitystä.

Kaikki kysymykset, joihin näiden ei tämän sopimuksen tämän osaston muissa pykälissä ole erikoisesti säädetty määrättyä

enemmistöä, ratkaistaan konferenssin läsnäolevien edustajien yksikertaisella äänten enemmistöllä.

Äänestys ei ole pätevä, jos annettujen äänten luku on vähemmän kuin puolet istunnossa läsnäolevien edustajien luvusta.

18 § (404). Konferenssi voi edellämainittujen erikoisvaliokuntain ohella käyttää asiantuntijoita, jotka saavat ottaa osaa neuvotteluihin, mutta eivät päätöksentekoon.

19 § (405). Kun konferenssi päättää suostua jonkun asian päiväjärjestykseenottamiseen, on sen määrättävä, kummassako seuraavista kahdesta muodosta ehdotukset ovat tehtävät:

a) „suositus” („recommendation”), että Jäsenvaltiot hyväksyisivät ehdotuksen joko julistamalla sen laiksi tahi muulla tavalla;

b) „ehdotus kansainväliseksi sopimukseksi” (draft convention, projet de convention), jonka Jäsenvaltiot ratifioivat.

Kummassakin tapauksessa, siis sekä kysymyksen ollessa suosituksesta että sopimusehdotuksesta, vaaditaan konferenssin loppuäänestyksessä kahden kolmannen osan enemmistö läsnäolevien edustajien annetuista äänistä.

Laatiessaan yleispätevää suositusta tai sopimusehdotusta tulee konferenssin kiinnittää huomiotaan niihin maihin, joiden teollisuusoloissa ilmenee huomattavia erillaisuuksia ilmastoon, teollisuuden huonon kehityksen ja muitten erikoisten seikkojen tähden, ja sen tulee ehdottaa sellaisia muodosteluja, jotka se katsoo tarpeelliseksi näiden maiden erikoisiin oloihin nähden.

Konferenssin puheenjohtajan ja toimiston johtajan tulee allekirjoittaa kappale suositusta tahi ehdotusta kansainväliseksi sopimukseksi sekä jättää se kansojen liiton pääsihteerille. Tämän tulee lähettää alkupe räisen kanssa yhdenmukaiseksi todistettu jäljennös sellaisesta suosituksesta tahi ehdotuksesta kansainväliseksi sopimukseksi jokaiselle Jäsenvaltiolle.

Jokainen Jäsenvaltio sitoutuu vuoden ku-

luessa konferenssin lopettamisesta (tahi ellei tämä erikoisesta syystä ole mahdollista, niin pian kuin suinkin, ei missään tapauksessa kuitenkaan myöhemmin kuin 18 kuukautta konferenssin lopettamisen jälkeen) ottamaan sellaisen suosituksen tai ehdotuksen kansainväliseksi sopimukseksi asianomaisten tai asianomaisten elinten käsiteltäväksi lain antamista tai muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä varten.

Milloin on tehty suositus, tulee Jäsenvaltioiden antaa pääsihteerille tieto niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty.

Milloin on tehty sopimusehdotus, tulee sen Jäsenvaltion, jonka asianomainen tai asianomaiset elimet ovat hyväksyneet ehdotuksen, ilmoittaa pääsihteerille sopimuksen muodollinen ratifioiminen sekä ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin mainitun sopimuksen määräysten täyttämiseksi.

Ellei suositus ole aiheuttanut lainsäädäntötointoa tahi muuta suosituksen sisällön mukaista toimenpidettä tahi ellei asianomainen tai asianomaiset elimet ole hyväksyneet ehdotusta kansainväliseksi sopimukseksi, ei asianomaisella Jäsenvaltiolla ole mitään muuta velvollisuutta niihin nähden.

Siinä tapauksessa, että jossakin liittovaltiossa on työväenlainsäädäntöä koskevan kansainvälisen sopimuksen teko jossain määrin rajoitettu, on tämän valtion hallituksella oikeus käsitellä sopimusehdotusta, jota sellaiset rajoitukset koskevat, tavallisena suosituksena, ja menetellään siinä tapauksessa kuten tässä pykälässä on sanottu suosituksesta.

Esilläolevan pykälän tulkinnessa on noudatettava seuraavaa periaatetta:

Missään tapauksessa ei voida vaatia Jäsenvaltiota, jonkun konferenssin tekemän suositusta tai sopimusehdotusta koskevan päätöksen nojalla, vähentämään voimassa olevan työlain säädännön työväelle jo myöntämää suojaa.

20 § (406). Siten ratifioitu sopimus tulee kansojen liiton pääsihteerin rekisteröidä,

mutta se ei sido muita Jäsenvaltioita kuin niitä, jotka ovat sen ratifioineet.

21 § (407). Ehdotus, joka ei konferenssin lopullisessa äänestyksessä saa kahden kolmasosan enemmistöä läsnäolevien edustajien annetuista äänistä, voidaan panna niiden pysyvän järjestön Jäsenvaltioitten välisen erikoissopimuksen pohjaksi, jotka sitä haluavat.

Jokainen sellainen erikoissopimus on asianomaisten hallitusten lähetettävä kansojen liiton pääsihteerille, jonka tulee se rekisteröidä.

22 § (408). Jokainen Jäsenvaltio sitoutuu vuosittain ilmoittamaan kansainväliselle työtoimistolle niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt täyttääkseen ne sopimukset, joihin se on yhtynyt.

Nämä ilmoitukset on tehtävä hallintoneuvoston antamien ohjeiden mukaan ja niiden tulee sisältää ne tiedot, joita hallintoneuvosto on pyytänyt. Johtajan tulee konferenssin seuraavassa istunnossa esittää yleiskatsaus näihin ilmoituksiin.

23 § (409). Jokaisen työnantaja- tai työntekijäjärjestön kansainväliselle työtoimistolle antaman vastalauseen, jonka mukaan joku Jäsenvaltio ei olisi ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin täyttääkseen sopimuksen, mihin kysymyksessäoleva Jäsenvaltio on yhtynyt, voi hallintoneuvosto jättää asianomaiselle hallitukselle sekä kehottaa tätä antamaan asiaan sellaisen selvityksen kuin se katsoo sopivaksi.

24 § (410). Ellei kysymyksessäoleva hallitus kohtuullisen ajan kuluessa anna selvitystä tahi ellei annettu selvitys näytä hallintoneuvoston mielestä tyydyttävältä, on tällä oikeus saattaa julkisuuteen esitetty muistutus ja, jos tarpeelliseksi katsotaan, myöskin annettu vastaus.

25 § (411). Jokaisella Jäsenvaltiolla on oikeus kansainväliselle työtoimistolle tehdä valitus toista Jäsenvaltiota vastaan, joka ei sen mielestä ole tyydyttävällä tavalla täyttänyt sopimusta, jonka molemmat ovat hy-

väksyneet edelläolevien pykälien mukaisesti.

Jos hallintoneuvosto katsoo olevan syytä, on sillä oikeus, ennenkuin tutkintokomissioni on asetettu sen mukaan kuin tästä alempana säädetään, asettaa sen hallituksen yhteyteen, jota valitus koskee, siinä järjestyksessä kuin 23 (409) §:ssä mainitaan.

Jos ei hallintoneuvosto katso olevan syytä lähettää muistutusta hallitukselle, jota valitus koskee, tahi ellei hallintoneuvosto, lähetettyään muistutuksen, kohtuullisen ajan kuluessa saa tyydyttävää selvitystä, voi hallintoneuvosto asettaa tutkintokomissionin (commission d'enquête), jonka tehtävänä on tutkia herätettyä kysymystä sekä antaa siitä lausunto.

Hallintoneuvosto voi tehdä tämän joko omasta aloitteestaan tahi konferenssin edustajan valituksen johdosta.

Jos 24 (410) tahi 25 (411) pykälän mukaan herätetty kysymys käsitellään hallintoneuvostossa, on sillä hallituksella, jota valitus koskee ja joka ei vielä ole hallintoneuvostossa edustettuna, oikeus valita edustaja ottamaan osaa hallintoneuvoston tätä asiaa koskeviin neuvotteluihin. Hallitukselle on hyvissä ajoin ilmoitettava aika, jolloin neuvottelut pidetään.

26 § (412). Tutkintokomissioni on kokoonpantava seuraavalla tavalla:

Jokainen Jäsenvaltio sitoutuu kunden kuukauden kuluessa tämän sopimuksen voimaantumisesta valitsemaan kolme asian tuntijaa teollisuuden alalta, joista yksi edustaa työnantajia, toinen työntekijöitä ja kolmas on puolueeton. Näiden henkilöiden nimet merkitään luetteloon, josta tutkintokomissionin jäsenet valitaan.

Hallintoneuvosto harkitsee näiden henkilöiden pätevyyden sekä voi kahden kolmasosan enemmistöllä läsnäolevien edustajien annetuista äänistä kieltäytyä hyväksymästä niitä, jotka eivät täytä tässä pykälässä olevia määräyksiä.

Hallintoneuvoston esityksestä valitsee

kansojen liiton pääsihteeri mainittuun luetteloon otetuista henkilöistä tutkintokomissioniin kolme jäsentä, yhden kustakin kysymyksessäolevasta kolmesta luokasta sekä määrää yhden näin valituista jäsenistä komissionin puheenjohtajaksi. Siten valitusta kolmesta henkilöstä ei kukaan saa kuulua sellaiseen Jäsenvaltioon, jota esitetty valitus suoraan koskee.

27 § (413). Siinä tapauksessa että valitus lykätään tutkintokomissioniin 25 (411) §:n mukaisesti, on jokainen Jäsenvaltio velvollinen, olkoonpa sillä suoranaista etua valituksesta tai ei, tarjoamaan komissionin käytettäväksi kaikki saatavissa olevat tiedot asiasta, jota valitus koskee.

28 § (414). Sittenkun tutkintokomissioni on perinpohjaisesti selvittänyt valituksen, tulee sen laatia mietintö, jossa sen osaksi tulee ilmoittaa kaikki riitaa valaisevat tiedot, osaksi tehdä ne ehdotukset, joita se katsoo tarpeellisiksi esittää valituksen tehneen hallituksen hyvittämiseksi sekä sen ajan määräämiseksi, jonka kuluessa kysymyksessäoleva hyvitys on tehtävä.

Milloin katsotaan tarpeelliseksi, on mietinnössä myöskin annettava ohjeita sopiviksi taloudellisiksi toimenpiteiksi, joihin komissioni katsoo muiden hallitusten olevan oikeutettuja ryhtymään sitä hallitusta vastaan, jota valitus koskee.

29 § (415). Kansojen liiton pääsihteerin tulee antaa tutkintokomissionin mietintö jokaiselle hallitukselle, jota riita koskee, ja huolehtia sen julkisuuteen saattamisesta.

Kunakin mainituista hallituksista tulee kuukauden kuluessa ilmoittaa kansojen liiton pääsihteerille, hyväksyykö se komissionin mietinnössä olevat ehdotukset vai ei, sekä siinä tapauksessa että se kieltäytyy niistä hyväksymästä, haluaako se riidan lykkäämistä kansojen liiton kansainväliseen vakinaiseen tuomioistuimeen.

30 § (416). Jos Jäsenvaltio laiminlyö määrääjän kuluessa täyttää 19 (405) pykälässä säädetyt määräykset suositukseen tahi

sopimusehdotukseen nähden, on millä muulla Jäsenvaltiolla tahansa oikeus jättää asia kansojen liiton kansainväliselle vakinaiselle tuomioistuimelle.

31 § (417). Kansainvälisen vakinaisen tuomioistuimen antamista päätöksistä riitajutuissa tai sellaisista asioista, jotka on siihen lykätty 29 (415) tai 30 (416) pykälän mukaan, ei voida valittaa.

32 § (418). Kansainvälinen vakinainen tuomioistuin voi hyväksyä, muuttaa tai hylätä tutkintokomissionin lausunnot ja mahdollisesti esittämät ehdotukset, ja tulee tuomioistuimen, jos se tarpeelliseksi katsoo, antaa ohjeita sopiviksi taloudelliseksi toimenpiteiksi, joihin se katsoo muiden hallitusten olevan oikeutettuja ryhtymään sitä hallitusta kohtaan, jota valitus koskee.

33 § (419). Milloin ei Jäsenvaltio määräjän kuluessa ole noudattanut tutkintokomissionin mietinnössä olevia määräyksiä tai kansainvälisen vakinaisen tuomioistuinpäätöksiä, on kaikilla muilla Jäsenvaltioilla oikeus ryhtyä mainittua Jäsenvaltiota kohtaan sellaisiin taloudellisiin toimenpiteisiin, kuin tutkintokomissionin mietinnössä tai tuomioistuimen päätöksessä on selitetty sellaisessa tapauksessa soveliaiksi.

34 § (420). Hallitus, jota vastaan muistutus on tehty, voi milloin tahansa ilmoittaa hallintoneuvostolle ryhtyneensä tarpeellisiin toimenpiteisiin noudattaakseen tutkintokomissionin määräyksiä tai kansainvälisen vakinaisen tuomioistuimen päätöksiä, ja sillä on oikeus kansojen liiton pääsihteerin välityksellä vaatia hallintoneuvostoa määräämään tutkintokomissioni tutkimaan sen tiedonantoja. Sellaisessa tapauksessa sovelletaan 26 (412), 27 (413), 28 (414), 29 (415), 30 (416), 31 (417) ja 32 (418) pykälän määräyksiä, ja jos tutkintokomissionin mietintö tai kansainvälisen vakinaisen tuomioistuimen päätös on suotuista hallitukselle, jota vastaan muistutus on tehty, on muiden hallitusten heti luovuttava niistä ta-

loudellisista toimenpiteistä, joihin ne ovat ryhtyneet mainittua valtiota vastaan.

III LUKU.

Yleiset määräykset.

35 § (421). Jäsenvaltiot sitoutuvat sovelluttamaan niitä sopimuksia, joihin ne ovat yhtyneet tämän sopimuksen tämän osaston määräysten mukaisesti, siirtomaihin, alusmaihin ja suojeluksen alaisiin maihin, joilla ei ole täydellistä itsehallintoa, kuitenkin huomioonottaen seuraavat kaksi tapausta:

1) että sopimusta ei voida sovelluttaa paikallisten olosuhteiden takia;

2) että ne muutokset, jotka ovat välttämättömiä sopimuksen soveltamiseksi paikallisten olosuhteiden mukaan, voidaan siihen tehdä.

Jokaisen Jäsenvaltion tulee ilmoittaa kansainväliselle työtoimistolle päätös, minä se aikoo tehdä siirtomaansa tai alusmaansa tai suojeluksensa alaisen maan suhteen, jolla ei ole täydellistä itsehallintoa.

36 § (422). Konferenssin kahden kolmannen osan enemmistöllä läsnäolevien edustajien annetuista äänistä tämän sopimuksen tähän osastoon hyväksymät lisäykset ovat voimassa senjälkeen kun ne valtiot, joiden edustajat kuuluivat kansojen liiton neuvostoon, sekä kolme neljättäosaa Jäsenvaltioista ovat ne ratifioineet.

37 §. (423). Kaikki kysymykset ja erimielisyydet, jotka koskevat tämän sopimuksen tämän osaston tulkintaa, samoin kuin sellaisten sopimusten tulkintaa, jotka Jäsenvaltiot tämän mukaan vastedes voivat tehdä, on lykättävä kansainvälisen vakinaisen tuomioistuimen ratkaistaviksi.

IV LUKU.

Välttäviä määräyksiä.

38 § (424). Konferenssin on ensi kerran kokoonnuttava lokakuussa 1919. Tämän is-

tunnon paikka ja päiväjärjestys ilmoitetaan ohienpannussa liitteessä.

Ensimmäisen konferenssin kutsuu kokoon ja järjestää se hallitus, joka siihen on mainitun liitteen mukaan valittu. Tätä hallitusta avustaa niitten asiain valmistelussa, jotka esitetään konferenssille, kansainvälinen komissioni, joka on kokoonpantu saman liitteen mukaisesti.

Tämän ensimmäisen istunnon kulut, samoin kuin kaikkien seuraavienkin, joita tullaan pitämään ennenkuin tarpeelliset menot voidaan ottaa kansojen liiton rahasaantoon, on Jäsenvaltioiden suoritettava samojen perusteiden mukaan, jotka ovat voimassa maailmanpostiliiton kansainväliseen toimistoon nähden, lukuunottamatta edustajien ja asiantuntijain matkakustannuksia.

39 § (425). Ennenkuin kansojen liitto on perustettu, tulee kansainvälisen työtoimiston johtajan säilyttää kaikki tiedonannot, jotka edelläolevien pykälien mukaan on jätettävä liiton pääsihteerille, ja saatettava ne pääsihteerin tietoon.

40 § (426). Ennenkuin vakinainen kansainvälinen tuomioistuin on perustettu, käsittelee siihen tämän sopimuksen tämän osaston mukaan lykättävät riita-asiat tuomioistuin, johon kuuluu kolme kansojen liiton neuvoston valitsemaa henkilöä.

Liite.

Työkonferenssin ensimmäinen istunto vuonna 1919.

Konferenssi kokoontuu Washingtonissa. Amerikan Yhdysvaltojen hallitusta kehoitetaan kokoonkutsumaan konferenssi.

Kansainväliseen järjestelykomiteaan kuuluu seitsemän henkilöä, jotka Yhdysvaltojen, Suur-Britannian, Ranskan, Italian, Japanin, Belgian ja Sveitsin hallitukset valitsevat. Komitealla on oikeus, jos se pitää tarpeellisenä, kutsua muiden Jäsenvaltioiden edustajia siihen.

Päiväjärjestys on seuraava:

1. Kahdeksantuntisen työpäivän eli 48-tuntisen työviikon periaatteen soveltuttaminen.

2. Työttömyyden ehkäisemistä sekä sen seurausten lieventämistä tarkoittavia toimenpiteitä koskevat kysymykset.

3) Naisten työssä pitäminen:

a) ennen ja jälkeen synnytyksen (sekä tämän ohella kysymys äitiysavusta);

b) yöllä;

c) terveydelle vaarallisissa ammateissa.

4) Lasten työssä pitäminen:

a) alin ikäraja;

b) yötyö;

c) terveydelle vaaralliset työt.

5) Naisten yötyön kieltämistä teollisuusalalla ja valkoisen (keltaisen) fosforin käytön kieltämistä tulitikkuteollisuudessa koskevan, Bernissä 1906 tehdyn kansainvälisen sopimuksen laajentaminen ja soveltuttaminen.

II osasto.

Yleiset periaatteet.

41 § (427). Korkeat sopimuskumppanit myöntävät, että palkkatyöntekijäin ruumiillisella, siveellisellä ja henkisellä hyvinvoinnilla on mitä suurin merkitys kansainväliseltä kannalta katsottuna, ja ovat tämän korkean tarkoituksperän edistämiseksi perustaneet I osastossa mainitun, kansojen liittoon liittyvän pysyvän järjestön.

He myöntävät, että ilmaston ja tapojen erilaisuus, taloudellinen tarkoituksenmukaisuus ja perinnäinen tapa teollisuuden alalla vaikeuttavat työehtojen välitöntä täydellistä yhtenäistytymistä. Mutta vakuutettuina siitä, että työtä ei ole pidettävä yksinomaan kauppatavarana, katsovat he, että työehtojen säännöstelemiseksi löytyy keinoja ja periaatteita, joita kaikkien teollisuusyhdyskuntien tulee koettaa soveltuttaa siinä määrin kuin se voi tapahtua niissä vallitseviin erilaisiin oloihin nähden.

Näistä keinoista ja periaatteista katsovat korkeat sopimuskumppanit seuraavien olevan erittäin tärkeitä:

1. Edellämainittu perus-periaate, että työtä ei ole pidettävä yksinomaan tavarana tahi kaupanesineenä.

2. Sekä työntekijäin että työntantajain yhteenliittymisoikeus kaikkien laillisten tarkeituserien edistämiseksi.

3. Sellaisen palkan suorittaminen työntekijöille, että se takaa heille tyydyttävät elinehdot ajan ja maan käsityksen mukaan.

4. Kahdeksantuntisen työpäivän ja neljäkymmentäkahdeksantuntisen työviikon asettaminen päämääräksi kaikkialla, missä se ei vielä ole käytännössä.

5. Vähintään kahdenkymmenen neljän tunnin lepo hetken aikaansaaminen viikkoa kohti, mikä, jos mahdollista, on sovittava sunnuntaiksi.

6. Lasten työnteon kieltäminen ja velvollisuus rajoittaa kumpaaakin sukupuolta olevien nuorten henkilöiden työntekoa siinä määrin, että heidän ruumiillinen vaurastumisensa turvataan.

7. Samallaisen palkan maksamisperiaate samanarvoisesta työstä sukupuoleen katsomatta.

8. Periaate, että joka maassa tulee työhdoista säädettyjen määräysten taata kaikille työntekijöille, joilla on laillinen oikeus oleskella maassa, kohtuuden mukainen taloudellinen asema.

9. Että jokaisen valtion tulee järjestää tarkastus, johon myöskin naisille on valmistettava pääsy, valvomaan työntekijäin suojelusta koskevien lakien ja määräysten soveltamista.

Korkeat sopimuskumppanit eivät tahdo väittää, että nämä periaatteet ja keinot olisivat täydellisiä tahi lopullisesti määrättyjä, mutta esiintuovat kuitenkin, että ne voivat olla sopivana johtona kansojen liiton politiikalle sekä että ne, jos kansojen liittoon kuuluvat teollisuusyhdydiskunnat hyväksyvät ne ja jos sopiva tarkastusviranomainen takaa niiden käytännöllisen toteuttamisen, tuottavat pysyviä etuja maailman palkkatyöntekijöille.